

Gulyás Gergely
Miniszterelnökséget vezető miniszter

Iktatószám: CKTK/ 737 (2021)

JELENTÉS

a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács
2020. évben végzett tevékenységének hasznosulásáról

2021. március 31.

I. Bevezetés

I.1. A jelentés célja

A jelentés a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács 2020. évi tevékenységét foglalja össze a jogszabályalkotásban, illetve a Kormány munkájában történő hasznosulás szempontjából.

A jelentés elkészítését a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsról szóló 2011. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: NGTT törvény) 8. § (3) bekezdése írja elő a társadalmi és civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter számára: *„a miniszter minden év március 31-ig jelentést készít arról, hogyan hasznosultak a megelőző évben a jogszabályalkotásban, illetve a Kormány munkájában a Tanács véleményei, állásfoglalásai, ajánlásai.”*

I.2. A Tanács bemutatása

2011-ben, a társadalmi egyeztetés központi fórumainak megújítása során a magyar társadalom valamennyi szférájának bevonásával alakult meg a társadalmi és gazdasági párbeszéd új fóruma a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács (a továbbiakban: NGTT és Tanács).¹

Az újjászervezés eredményeként lehetőség nyílt a korábbinál jóval szélesebb és sokoldalúbb konzultációs mechanizmus működtetésére. A működés legfőbb szempontjainak a nyitottság, az átláthatóság és a széles körű egyeztetés lehetősége minősültek. Az új szemléletű konzultációs mechanizmus magában foglal olyan társadalmi partnereket is, amelyek korábban nem vettek részt az intézményesített keretek közötti egyeztetéseken. Az NGTT működésének célja, hogy a lehető legszélesebb körben minden érintett gazdasági szereplő és társadalmi csoport érdekeit megjelenítse és becsatornázza az említett társadalmi párbeszédbe. A Tanács munkájában a kormányzat képviselői – a társadalmi partnerség elvének szem előtt tartásával – állandó meghívottként vesznek részt.

Az NGTT lehetőséget biztosít a társadalom különböző rétegeit képviselő szereplők, úgymint a munkavállalói és munkáltatói érdekképviselők, a gazdasági kamarák, a civil szervezetek, a tudományos élet, a művészet, valamint a bevett egyházak közötti érdemi dialógus megvalósítására és kibontakozására. Ennek megfelelően a Tanács tagjai a következő oldalakat alkotják: Gazdaság Képviselői Oldal, Munkavállalói Oldal, Civil Oldal, Tudomány Képviselői Oldal, Művészeti Oldal és Egyházi Oldal.

Az NGTT partneri struktúrája - az alapelveknek megfelelően - biztosítja, hogy minden érintett gazdasági szereplő és társadalmi csoport képes legyen megjeleníteni az érdekeit. A Tanács működésének fő elve a társadalmi partnerség mentén történő konzultáció, melynek eredményeképpen a Tanácsot alkotó oldalak közös, egységes álláspont kialakítására törekszenek. Amennyiben az oldalak készek álláspontjaikat összehangolni és minden fél

¹Az Országgyűlés, elismerve a gazdasági és társadalmi párbeszéd, valamint a sokoldalú konzultációs mechanizmus szerepének jelentőségét, 2011. július 4. napján elfogadta a *Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsról szóló 2011. évi XCIII. törvényt*

számára elfogadható módon egységes formába önteni, úgy e véleményt a mindenkori Kormány köteles meghallgatni és figyelembe venni a jogszabályi környezet kialakításakor.

Az ülésen állandó meghívottak, valamint az egyes szakmai területeken kompetenciával rendelkező meghívottak biztosítják a Tanács munkájának hatékonyságát és a széleskörű társadalmi párbeszéd megvalósulását.

A Tanács az Országgyűléstől és a Kormánytól független testületként konzultációs, javaslattevő és tanácsadói funkciókat lát el.

II. A NEMZETI GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI TANÁCS JELENTŐSÉGE A JOGSZABÁLYOK TÜKRÉBEN

Az NGTT törvényben megfogalmazott általános feladatkörén túl, egyes jogszabályok konkrét hatáskörrel is felruházzák a Tanácsot. A Tanács társadalmi jelentőségét mutatja, hogy a vele való konzultáció, illetve együttműködés nem csak ajánlásként, hanem több esetben kötelezettségként jelenik meg, ami 2020-ban az alábbiak szerint alakult:

1. A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény

- a kötelező legkisebb munkabér és a garantált bérminimum összegét és hatályát, valamint
- a bruttó 300 000 forint alatti munkabérek nettó értékének megőrzéséhez szükséges munkabéremelés elvárt mértékét, a béren kívüli juttatás ennek keretében figyelembe vehető mértékét, valamint a munkabéremelés elvárt mértékével kapcsolatos részletes szabályokat *a Kormány a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsban folytatott konzultációt követően* rendeletben határozza meg.

2. Az ágazati párbeszéd bizottságokról és a középszintű szociális párbeszéd egyes kérdéseiről szóló 2009. évi LXXIV. törvény

- Az Ágazati Párbeszéd Bizottságban (ÁPB) megkötött kollektív szerződésnek a munkaviszonyból származó jogokat és kötelezettségeket, ezek gyakorlásának, illetve teljesítésének módját, az ezzel kapcsolatos eljárás rendjét érintő szabályainak hatályát az ÁPB két oldala képviselői együttes kérelmének megfelelően, a miniszter az NGTT törvény szerinti országos munkáltatói és munkavállalói érdekképviselők, illetve érdekképviselői szövetségek képviselői, valamint az illetékes ágazati miniszter véleményének kikérése után, az ágazatba főtevékenység alapján besorolt munkáltatókra kiterjesztheti.
- A Kormány az üzemi tanácsi választás szavazólapjának tartalmát, a szavazatösszesítés módját és rendjét – a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsban résztvevő országos szakszervezeti szövetségekkel és az ágazati párbeszéd bizottságok véleményének kikérésével – rendeletben állapítja meg.

III. A 2020. ÉVI PLENÁRIS ÜLÉSEK

A Tanács a munkáját plenáris üléseken – szükség szerint, de évente legalább két alkalommal – végzi, melyek – amennyiben zárt ülés elrendelésére nem kerül sor – nyilvánosak.

A Tanács plenáris ülésein jelen vannak az NGTT tagjai, az NGTT Titkárságának képviselői, továbbá tanácskozási joggal részt vesznek állandó meghívottként a miniszterek vagy az általuk kijelölt állami vezetők. A plenáris üléseken meghívottként, tanácskozási joggal részt vesz a Gazdasági Versenyhivatal és a Központi Statisztikai Hivatal elnöke vagy elnökhelyettese, valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság három oldalának („Munkaadók”, „Munkavállalók” és „Egyéb Érdekcsoportok”) magyar tagjai közül 1-1 fő. Nyilvános plenáris ülés esetén a sajtó és a média munkatársai is jelen vannak.

Az NGTT 2020-ban négy alkalommal tartott plenáris ülést, amelyek a koronavírus-járvány miatt két alkalommal online formában kerültek megrendezésre. A plenáris ülések előkészítéséről és megszervezéséről, valamint a technikai feltételek biztosításáról az NGTT Titkársága gondoskodott. A plenáris ülések időpontjait, helyszíneit, a napirendi pontokat, valamint azok előterjesztőit az alábbi táblázat tartalmazza.

Időpont	Helyszín	Napirendi pontok	Előterjesztő
2020. március 6.	Emberi Erőforrások Minisztériuma	Helyzetelemzés, beavatkozások 2010-2020. között	dr. Maruzsa Zoltán az Emberi Erőforrások Minisztériuma köznevelésért felelős államtitkára
		A kulturális ágazat legfrissebb eredményei, aktualitásai	Fekete Péter az Emberi Erőforrások Minisztériuma kultúráért felelős államtitkára
2020. június 15.	Miniszterelnökség	A koronavírus hatása a magyar társadalomra, a hazai gazdaság újraindításával kapcsolatos tervek, feladatok	dr. Orbán Balázs a Miniszterelnökség parlamenti és stratégiai államtitkára, miniszterhelyettese
		Tájékoztató az NGTT 2019. évi tevékenységéről	dr. Kucsera Tamás Gergely NGTT soros elnöke

2020. október 6.	Miniszterelnökség	Nemzeti összetartozás – A magyarság megmaradása a globális térben	Szalay-Bobrovniczky Vince a Miniszterelnökség civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára
2020. december 11.	Emberi Erőforrások Minisztériuma	A gazdaság általános helyzete és a munkaerőpiac alakulása. A járványhelyzet okozta károk mérséklésére tett rövidtávú kormányzati intézkedések	dr. Horváth Tamás az Innovációs és Technológiai Minisztérium munkaerőpiacért felelős helyettes államtitkára
		Konzultáció a minimálbérről és garantált bérminimumról	dr. Horváth Tamás az Innovációs és Technológiai Minisztérium munkaerőpiacért felelős helyettes államtitkára
		Az NGTT 2021. évi munkatervének elfogadása	Szücs Attila az NGTT soros elnöke

IV. A NEMZETI GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI TANÁCS ÁLTAL MEGTÁRGYALT EGYES TÉMÁK, VALAMINT AZOK HASZNOSULÁSÁNAK BEMUTATÁSA

1. Helyzetelemzés, beavatkozás 2010-2020. között – Az elmúlt 10 év köznevelés-fejlesztési szakmai irányai, fontosabb kormányzati beavatkozásai és eredményei

A Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács (NGTT) a 2020. március 6. napján megtartott ülésén tárgyalta „Az elmúlt 10 év köznevelés-fejlesztési szakmai irányai, fontosabb kormányzati beavatkozásai és eredményei” c. napirendi pontot, melynek keretében dr. Maruzsa Zoltán helyettes államtitkár úr felvázolta az elmúlt 10 év köznevelés-fejlesztési szakmai irányait, fontosabb kormányzati beavatkozásait és eredményeit.

Az elmúlt évek hazai születési adataiból az látható, hogy a kormányzati családpolitikai intézkedéseknek köszönhetően emelkedő gyermekvállalási kedv ellensúlyozza a szülőképes nők számának csökkenését. Az országos átlag mögött jelentős regionális eltérések vannak: a budapesti agglomerációban várhatóan folytatódik a népességnövekedés, amely már a következő években az iskolai kapacitások bővítését teszi szükségessé. Egyes kistelepüléseken ugyanakkor esetenként a lakosság számának csökkenése, a lakosság elvándorlása tapasztalható, ami az iskola eredményességét is rontja.

Az állami intézményi rendszer fenntartása az elmúlt egy évtized legfontosabb strukturális változása volt. 3000 intézményfenntartót különböző módon működtettek. Az állami intézményfenntartás legfontosabb célja az egységes szakmai színvonal és az egyenlő hozzáférés érvényesülése, aminek feltétele, hogy országosan biztosított legyen az iskolákban a minőségi oktatáshoz szükséges infrastrukturális háttér, a humán erőforrás és a működéshez elegendő költségvetési forrás. Az állami intézményi fenntartásba vétele, illetve ezzel párhuzamosan az egyházi feladatátvállalásnak az intenzívebbé válása stabilizálta a magyar köznevelés rendszerét, és alkalmassá tette arra, hogy kiegyensúlyozott működés valósuljon meg.

Jelentős béremelés zajlott le, 2013 és 2017 között átlagosan 50%-kal emelkedett a pedagógusok bére, ennek eredményeként a pedagógus átlagbére a diplomás átlagbérehez viszonyított aránya a 2010. évi 55 %-ról 2016-ra 74 %-ra emelkedett. A pedagógus életpályamodell újragondolása mellett egy komoly szakmai fejlesztés is megvalósult: a minősítés, a tanfelügyeleti értékelés, illetve a szaktanácsadói rendszer bevezetése országos, állami rendszerként. Ez sokkal strukturáltabb, összpontosítottabb feladatellátást tesz lehetővé. A pedagógus társadalom előregedése miatt fokozottan szükségessé vált az utánpótlás mennyiségi és minőségi fejlesztése. Ezt támogatja a Klebelsberg Ösztöndíj megteremtése, amely hozzájárult a pedagógusképzésbe jelentkezők számának növekedéséhez. A pedagógusok korfája azt azonban egyértelműen jelzi, hogy a következő tíz évben a nyugdíjba vonulás miatt nagyszámú, a rendszerből kieső tanár pótlására lesz szükség. A TALIS nemzetközi vizsgálat eredményei alapján Magyarországon az OECD-országoknál kedvezőbb

a diák-tanár arány: egy tanárra átlagosan 11 tanuló jut, ami alapján nem rendszerszintű pedagógushiánnyal, hanem strukturális háttérű kihívással nézünk szembe.

Az ingyenes tankönyvellátás szintén nagy lépése volt a kormányzatnak. Van gazdája a tankönyvfejlesztésnek, megoldott a kiszállítást. 2020. szeptember 1-jétől a teljes köznevelési tankönyvellátás ingyenessé válik.

2015 óta kötelező a hároméves gyermekek óvodáztatása. A cél, hogy a gyermekek fejlesztése mielőbb elkezdődjön, minden gyermek az életkorának megfelelő nevelést kapjon, ezért kellett megerősíteni az óvodákban az iskolára való felkészítést. 2020. január óta az Oktatási Hivatal országos adatbázisa alapján a kormányhivatalok követik nyomon a 3. életévet betöltött gyermekek óvodakezdését.

Az egységes szakszolgálati feladatellátás megszervezése szintén nagy cél volt, ez a gyógypedagógusok, a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátására vonatkozó rendszer. A feladatellátásban közreműködő gyógypedagógusok létszáma a 2010-es 5700-ról 2019-re közel 10.000-re nőtt.

Bevezetésre került egy végzettség nélküli iskolaelhagyást, lemorzsolódást, veszélyeztetetti kört érintő jelzőrendszer, melyhez párosult az Oktatási Hivatal által megvalósított komoly szakmai támogató rendszer. Már csökkenő tendenciát mutat a korai, végzettség nélküli iskolaelhagyás statisztikája, de ez a problémakör még nagyon sok ráfordítást, odafigyelést igényel.

A gyermekek lelki, szellemi és fizikai fejlődésére fordított figyelem a hittan és az erkölcstan oktatásának órarendbe való integrálásában nyilvánul meg. A mindennapos testnevelés bevezetésének célja a tanulók, távlatosan pedig az egész lakosság állóképességének, egészségi állapotának javítása. A tanulók testi-lelki fejlődését szolgálja a Lázár Ervin Program, amely az összes általános iskolás tanuló számára lehetővé teszi, hogy évente egyszer eljuthasson színházi, tánc- vagy cirkuszi előadásra, őshonos állatok bemutatóhelyeire. Minderre a Kormány 2019-ben 6 milliárd, 2020-tól évente 5,5 milliárd forintot szán. A program nemcsak az állami fenntartású oktatási intézményeket érinti, hanem az összes 1-8. osztályos diákot, több mint 740 ezer gyermeket.

A digitalizáció elég nagy kihívás a köznevelés rendszerében, ami kiterjed mind a digitális infrastruktúrára (eszközök, megfelelő internet sávszélesség biztosítása), mind a tartalmakra, mind a pedagógusok megfelelő módszertani és eszközhasználati felkészültségére. Az eszköz-ellátottság fejlesztése érdekében az elmúlt években több mint 45 ezer notebook, 24 ezer tanulói tablet és 3.000 interaktív panel került a köznevelési intézményekbe, továbbá folyamatban van még 5000 projektor beszerzése is a konvergencia régió iskoláiba. A budapesti és a Pest megyei intézmények további 34.500 digitális eszközt kaptak 2017-2018-ban. A pedagógusok digitális felkészítésének jegyében a 2018/2019-es tanévben 40.000 pedagógus vehetett részt a Klebelsberg Központ által szervezett digitális továbbképzésen,

hogy a beszerzett eszközöket az adott szaktárgyi módszertan alapján minél felkészültebben használják.

Az elmúlt években a köznevelési infrastruktúra-fejlesztés keretében számos iskolafelújítás zajlott, ami látványos előrelépést jelentett az intézmények számára; összességében legalább 800 helyen valósult meg vagy van előkészület alatt valamilyen felújítás, bővítés, összesen 276 milliárd forint felhasználásával.

A 2020-ban megújult Nat egyszerre 21. századi, gyermekközpontú és hazafias szemléletű dokumentum, amely hosszas társadalmi, szakmai egyeztetést követően nyerte el végleges formáját. A Nat határozottan rögzíti a korszerű pedagógiai szemléletmód mellett elkötelezettségét. Megközelítése, a lexikális ismeretek mennyiségének csökkentése mellett (pl. a történelem tantárgy esetében) kifejezetten támogatja a gyakorlatközpontú, a tanulók aktív részvételére épülő módszertani eszközök alkalmazását, a projektalapú oktatást, az ismeretek mellett az alkalmazási képességek és készségek fejlesztését. A Nat hangsúlyosan foglalkozik azzal, hogy a tanulók képesek legyenek alkalmazkodni a változó munkaerő-piaci kihívásokhoz, emellett valamennyi műveltségterület esetében jelentős hangsúlyt fektet a digitális kompetenciákra. A Nat-ban megfogalmazott elveket, irányokat az egyes tantárgyak és pedagógiai szakaszok vonatkozásában a kerettantervek rögzítik részletes követelmények formájában.

Mind a PIRLS mérés, mind a TIMSS-vizsgálat mutatja a magyar köznevelés erősségeit. Az országos kompetenciamérésen matematikából és szövegértésből is az elmúlt 10 év legjobb eredményeit sikerült 2019-ben elérni. A 2018-as PISA alapján az OECD átlag alatt 1%-kal lenni jó tendencia, a ráfordításaink, az erőforrásaink, a gazdasági és társadalmi helyzetünkhöz képest szépen tükrözi a pedagógusok elkötelezett munkáját és a tanulók szorgalmát.

Az Egyházi Oldal méltatta, hogy olyan Nat létrehozására törekednek, ahol a nemzeti értékrend megjelenik, és külön megköszönték, hogy a hit- és erkölcstan tantárgyat bevezették. Mindenki számára fontos, hogy a magyar oktatás színvonala jobb legyen, arra kell ösztönözni a kormányzatot, hogy a magyar oktatás az OECD átlag felett legyen.

A Gazdasági Képviselői Oldal a közneveléstől azt várja, hogy olyan művelt és kiművelt emberfők váljanak az ifjú nemzedékekből, akikre ők úgy tudnak tekinteni, mint jól képzett, potenciális munkavállalókra.

A Civil Oldal üdvözölte a kormány eddig nyújtott tevékenységét. Kiemelték, hogy 2017. óta az életpálya modell mintha megtorpant volna, és rákérdeztek, hogy tervezik-e a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet felülvizsgálatát. Szerintük két fontos dolog hiányzott a 10 év értékeléséből: az egyik, hogy a szakképzés kivált a köznevelés rendszeréből, valamint a hárompillérű rendszer létrejötte. Remélik, hogy további összehangolás történik a köznevelési és a szakképzési ágak között. Megkérdezték, hogy tervezik-e a 2013-ban bevezetett finanszírozási rendszert

fejleszteni, mely azóta nem változott. Az Oldal kiemelte, hogy a külföldi nyelvtanulási program nagyon sikeres, hisz 90 ezernél több tanuló jelentkezett be, és megkezdődtek a szerződések megkötései is. A Magyar Tehetség Program szépen működik, vannak jelentős nemzetközi eredményei is, viszont véleményük szerint megoldást kell találni arra, hogy a tehetségprogramon kívül milyen módon lehetne ösztönözni az alapozást az iskolákban. A sajátos nevelési igényű tanulók, a beilleszkedési zavarokkal küzdő tanulók száma igen intenzíven nő, ezzel összefüggésben az egyre növekvő elvárások nehezebben teljesíthetők az intézmények számára. Az Oldal felvetette a kérdést, van-e azzal kapcsolatban felülvizsgálat, hogy mitől nőhet ezen tanulók száma. Kifejtette, hogy a köznevelési infrastruktúra fejlesztése kulcskérdés, a bölcsődei-óvodai programok sikeresek. Érdeklődtek ugyanakkor, hogy vannak-e tervek olyan iskolai programok létesítésére, amik nem az állami intézményekre vonatkoznak. Az Oldal hangsúlyozta a digitális tartalom kibővítését, mert digitális platformokat egyre gyakrabban használnak a diákok.

A Munkavállalói Oldal üdvözölte a pedagógus pályán tevékenykedő munkavállalók megbecsülésének fontos céllá válását, mely érdekében komoly előrelépések történtek. Az Oldal a bérhellyezettel kapcsolatban annyit fűzött az elhangzottakhoz, hogy az oktatási ágazat minden szereplőjének tisztességes bérre van szüksége és joga, a portástól a konyhán dolgozókon keresztül a műszaki személyzetig, akik éppen olyan fontos szereplői az iskolának, mint a pedagógus vagy az igazgató. Sajnos a Kjt szorzói devalválódtak. Az Oldal véleménye szerint a közsféra minden dolgozóját megilletné az értékálló, valorizált bér. A pedagógusok átlag bére nem éri el a nemzetgazdasági átlagot, ami 2019-ben bruttó 367.800 forint, és a pedagógusok között mindenki nyilvánvalóan felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Az Oldal kéri a folyamatos társadalmi párbeszéd megvalósítását.

A Tudomány Oldal elmondása szerint örömteli az, hogy a családpolitikai intézkedések bővülése hozzájárul a gyermekvállalási kedv emelkedéséhez. A kötelező óvodai nevelés, az ingyenes tankönyvellátás, az iskolaétkeztetés kiterjesztése hosszútávon véleményük szerint hozzá fog járulni a diákok társadalmi, gazdasági háttéréből adódó különbségeinek csökkentéséhez. Az Oldal is úgy látja, hogy a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése az egyik legfontosabb kihívás. A Nat szellemiségével, a módosítás irányával egyetértenek, viszont véleményük szerint egy ponton lehetne változtatni abban a vonatkozásban, hogy a tanítási módszertan jobban előtérbe helyeződjön. Az Oldal a tanárutánpótlás biztosítását érzi leginkább gondnak, nagyra értékeli viszont az oktatás Nat általi kultúraközvetítő és terjesztő funkcióját.

A Művészeti Oldal üdvözölte, hogy az oktatás a nemzeti identitás erősítése felé mozdult el. Az év végén volt egy szakképzési törvénymódosítás, ami alapján a művészeti oktatás is speciális alesetté vált, e tekintetben az Oldal továbbra is kéri a közös egyeztetést az ITM, az EMMI és az MMA között. A művészetek területén sok szakmai szervezet kérte, hogy maradjon a tervben a vizuális kép-mozgókép kultúra oktatása. Az Oldal felvetette, hogy akár két testnevelés órát is kiválthatna a tánc, hiszen a tánc mindenképpen rászoktatja a gyermekeket az ember és ember közötti kontextusra a virtualizált emberi kapcsolatok világában. Kifejlesztették többek között a „Hallgatni Aranyt” honlapot az évfordulóhoz

kapcsolódóan, illetve digitális film és irodalmi lexikont is, lehetőséget adva a pedagógusnak, hogy éljenek vele, segítse munkájukat.

A fentiek okán elmondható, hogy az NGTT ülésen megtárgyalt anyag minden szempontból előnyösnek bizonyult a köznevelési szakterület által kezdeményezett, a 2021-2030 évekre szóló új köznevelési stratégia elkészítéséhez. Az NGTT heterogén összetétele, a munkaerőpiaci szereplők aktív jelenléte és a munkavállalók képviselőitében hozzászólók konstruktív hozzáállása a „megszokott” ágazati egyeztetéseken túlmutató, érdemi beszélgetést eredményezett. A stratégia szövegezése során különösen a nyelvtudásra, nyelvoktatásra, illetve az oktató-nevelő munka megszervezésére, az iskolaszervezetre vonatkozó észrevételeket vették figyelembe, vélhetőleg ez is hozzájárult ahhoz, hogy a Kormány 2020. augusztus 25-én a stratégiát elfogadta.

2. A kulturális ágazat legfrissebb eredményei, aktualitásai (2020. március 6.)

A Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács (NGTT) a 2020. március 6. napján megtartott ülésén Fekete Péter, az Emberi Erőforrások Minisztériumának kultúráért felelős államtitkára tartott előadást a kulturális ágazat legfrissebb eredményeiről, aktualitásairól.

A megjelent Eurostat 2018-as jelentés szerint a tisztán kulturális célú kiadások tekintetében – a GDP arányos adatokat figyelve – Magyarország harmadik éve van az első helyen az EU tagállamai között. Ez meghökkentő és elgondolkoztató adat. Míg 2014-ben a GDP 0,7%-a lett kultúrára fordítva, addig 2017-ben a 1,7%-át. Jövönk a kulturális értékeinkben rejlik, ezért fontos, hogy a kulturális kincseinket, örökségünket feltárni, megőrizni, továbbadni kell annak érdekében, hogy gyökereink feltárásával újabb szellemi termékeket hozzunk létre.

Az elmúlt időszakban egy építési hullám söpört végig Magyarországon, a magyar történelemben nem fordult még elő, hogy ilyen mennyiségű közpénzt építésre, beruházásra, az épített értékeinknek a felújítására, új építésére fordítsunk (Hagyományok Háza, Román csarnok), valamint gondoljunk a rengeteg színház felújítására.

Rendkívül büszkék lehetünk arra, hogy a magyar nép kultúrafogyasztó nép (múzeumok, színházak, koncertek, levéltárak látogatása) és a tárcának az a dolga, hogy a kulturális értékeket eljuttassák, megmutassák a befogadónak. A kulturális ágazat feladatköre, hogy működtesse a kulturális intézményrendszert, segítse az alkotókat és közvetítőket, és szolgálja ki a kultúraértő, -befogadó közönséget, ezzel szemben pedig keresse meg azokat a társadalmi rétegeket, amelyek nem kultúrafogyasztók, valamint találja ki annak a módszerét, hogy hogyan lehet hozzájuk is eljuttatni a kultúrát. Komoly lépéseket tett ez a kormányzat, hogy bebizonyítsa, hogy a kultúra mindenkié.

Államtitkár úr büszkén tért ki a Lázár Ervin Programra. Ilyen kezdeményezés nincs máshol a világban, Magyarországon minden 1-8 évfolyamos gyermek évente egyszer eljut egy színházi előadásra. A Program szigorú szakmai normák és minőségbiztosítás mentén épül fel: a diákok a fogadó intézményekben életkori sajátosságaiknak megfelelő, tanulmányaikhoz kapcsolódó, az oktatási-nevelési célokkal összhangban lévő előadásokon vesznek részt. Pedagógusoknak képzéseket is tartottak a kulturális nevelés fontosságáról. A komoly szervező munkával járó 6 milliárd forintos program keretében 750.000 gyermek vett részt.

Az Európai Unió 2019-2022-es időszakra vonatkozó kulturális munkaterve számos olyan alapelvet rögzít, amelyeket a magyar kulturális kormányzat már évek óta alkalmaz. Ezek közül az egyik legfontosabb így hangzik: „A jobb kormányzáshoz tisztázni kell az összes érintett szereplő felelősségét és szerepvállalását.” Más országoknak nincs olyan rendszere, mint hazánknak, ahol párhuzamosan három, világosan elkülöníthető rendszert tartunk fenn:

1. Államilag működtetett intézményhálózat (Nemzeti Színház, Nemzeti Múzeum, Hagyományok Háza stb.)
2. Nem állami közszereplők által működtetett rendszer (vidéki színházak, vidéki múzeumok stb.),
3. Privát szereplők (elismert, független alkotó közösségek, egyének szervezetei).

Ezt a három rendszert kell egyensúlyba hozni.

A nem állami szereplők elsősorban az önkormányzati és egyházi fenntartású kulturális intézmények. Ezek fenntartásához az állam jelentősen hozzájárul – hiszen alapvetően jogszabályban meghatározott közfeladatot látnak el – de komoly felelőssége van a fenntartónak is megfelelő működés kialakításában. Az állam szerepe tehát a feladatalapú finanszírozási rendszer stabilizálása, a fenntartóé pedig a legalább azonos arányú működési támogatás biztosítása. Magyarországon az 50-60.000 fős városokban is minden este van három kulturális szolgáltatás (színház, koncert, kiállítás). Kivételesen nagy érték, amikor a helyi alkotó közösség az ott élő emberekkel közösen hozza létre azt a terméket, amit megmutat a közösségnek. Nincs annál szebb dolog, mikor egy önálló művész, egy önálló alkotó úgy gondolja, hogy ő tenni akar a közösségért és megmutatni a tudását.

Decemberben hozott a Parlament egy szigorú művészeti törvényt, mely rögzíti, hogy milyen fenntartói felelőssége van annak, aki egy intézményt működtetni akar. Ha valaki értéket teremt, akkor az Állam kötelessége, hogy egy támogatási rendszeresen keresztül támogassa. Az így kialakított, a szereplő felelősségét és szerepét újradefiniáló támogatási rendszer célja a kulturális szféra minőségi és hosszú távú fenntarthatóságának garantálása, szigorú szakmai szempontok szerint.

A közös fenntartású színházakat érintő legaktuálisabb kérdés, hogy azoknak az önkormányzatoknak, amelyek hosszú éveken keresztül működtetnek színházat és automatikus módon megkapták az állami támogatást, az idei évtől kezdve egy közös működtetési megállapodásban kell az állammal rendezniük a felelősséget. Az állami támogatásért cserébe alapvető elvárás a kulturális minőségbiztosítás: a közös működtetés keretében nyújtott dotáció értékes, a nemzeti kultúra szempontjából is hasznos programokra, fejlesztésekre fordítódik.

Az új törvényben megnevezésre kerültek azok a nemzeti kiemelt intézmények, amelyeket az Állam azért hozott létre, hogy a legfőbb üzeneteket rajtuk keresztül tolmácsolja, a feladatokat rajtuk keresztül lássa el/ láttassa el. Ugyanennek a törvénynek egy másik részeként kijelölésre kerültek azok a kultúrstratégiai intézmények, amelyek az egyes ágazatoknak, egyes szféráknak a csúcshintézményei. Azért szükségesek a csúcshintézmények, hogy ott működjön a kutatás, a továbbképzés, az iránymutatás. Legyen tehát egy olyan államilag biztosan finanszírozott, megfelelő szakmai háttérrel rendelkező csúcshintézmény minden ágazatban, amely irányt tud mutatni az abban az ágazatban lévő valamennyi intézmény számára. Ezen elgondolás alapján létrejött a Nemzeti Kulturális Tanács, aminek megvolt az alakuló ülése. A Tanács összetétele a kulturális intézményrendszer teljes egészét lefedi: képviseli magát a könyvtári-, levéltári, múzeumi-, alkotóművészeti-, előadóművészeti-, és közművelődési szakterület is. Ezeknek az intézményeknek a segítségével fog felépülni a szakmai hálózat.

A Gazdaság Képviselői Oldal tapasztalata szerint a dolgozók számára a munkahelyi leterheltség mellett nagyon fontos, hogy szellemileg is újra tudják építeni magukat. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az 50-es években az Aranycsapat sikerei után megnyilvánuló kiváló munkások az országban. Az ilyenfajta feltöltődésnek gazdaságilag is mérhető pozitív hatásai vannak. Az Oldal megoldásként vetette fel, hogy a nyereségadóból folyósítható tao támogatásokat nem közvetlenül intézményekhez juttassák a vállalkozások, hanem egy olyan kulturális közalapítványnak adnák át, amelyhez pályázhatnának a kulturális intézmények.

A Civil Oldal hozzászólásának elején rámutatott, hogy egész kulturális életünk konjunkturális folyamatban van, rengeteg a kulturális fesztivál, folyamatosan nőnek a nemzetközi fesztiválok számai is. Fontos, hogy ezek megvalósításának formája sok vidéki helyszínen zajlik, ez a turisztikai lehetőségeket is bővíti, amelyekre a lokális közösség joggal büszke. Az Oldal különösen üdvözölte a múzeumépítéseket. A privát szereplők közé sorolta a civil szervezeteket, akik magas hozzáadott értékű kulturális tevékenységet folytatnak megfelelő színvonalú menedzsmenttel a háttérben. Javasolták azon civil szervezetek bekerülésének megfontolását, amelyek közfeladat-ellátáshoz kapcsolódó tevékenységet folytatnak.

A Munkavállalói Oldal három megjegyzést, kérdést tett fel a kormány terveivel kapcsolatban: 1) a kulturális területen dolgozók bérhelyzetének felzárkóztatásával kapcsolatban, 2) a Széchenyi Könyvtár elhelyezésével kapcsolatban, 3) a múzeumok vidékre telepítésével kapcsolatban.

A Tudomány Oldal véleménye szerint példamutató az a támogatás, amit kap a magyar kultúra. Fontos kérdésnek tartják a mecenatúra kifejllesztését és tudatos használatát a kulturális programok támogatása érdekében, mert a nagyobb cégek egyre cselekvőképesebbek. A műkereskedelem kérdése szintén nagyon lényeges. Véleményük szerint a készségfejlesztésben a kultúra meghatározó szerepet játszik.

A Művészeti Oldal érdekes gondolatnak tartja az állam által alapított vállalatok révén feltöltött mecenatúra alap létrehozását.

A 2020 márciusa óta eltelt időszak alapvetően két lényeges, érdemi hasznosulást bemutató elemet tett láthatóvá.

Egyrészt 2021-ben már pontosabban kimutathatóak olyan tendenciák, amelyekről nem lehetett teljes biztonsággal beszélni, hiszen a 2019. év lezárása az NGTT ülés időpontjánál lényegesen később történt meg.

2021-ben került publikálásra az EU országainak 2019. évi kormányzati kiadásainak összevetése, ami ismételten megerősítette, hogy Magyarország évek óta legmagasabb összegű állami támogatást biztosítja a hazai kulturális élet működésére, fejlődésére. Továbbra is érvényes tehát, hogy a kormányzat stratégiai ágazatként tekint a kulturális területre.

A koronavírus miatt kialakult világjárvány – magától értetődően – jelentősen átalakította a hazai kulturális intézmények működését, napi szolgáltatási gyakorlatát. Az intézmények napi működésében – bár a fegyelmezett, szabályszerű védekezési rend kialakítása mellett számos kreatív, innovatív megoldás létrehozása jellemezte őket – a kényszerű zárva tartás komoly problémákat idézett elő.

A színházi nézők, a koncertek, kiállítások résztvevőinek elmaradása bizonytalan helyzetet teremtett az intézményi finanszírozásban, számos instabil fenntartású intézmény működése vált problematikusá.

Ebben a helyzetben erősödött meg leginkább annak a kormányzati döntésnek az érvényessége, amely az önkormányzati fenntartású, állami feladatokat is ellátó színházainak ún. „közös működtetési” modelljét kínálta fel a fenntartók számára.

Azzal, hogy a fenntartó önkormányzat és a Kormány egy középtávú (2-4 éves) megállapodásban rögzítette a színházak finanszírozási sarokszámait, azzal egy minden körülmények között kiszámítható, tervezhető háttérrel kaphattak ezek a színművészeti szervezetek. Ennek a működési modellnek a bevezetése az intézményi működés három pilléréből (állami támogatás, fenntartói támogatás, működési bevétel) kettőt középtávon rögzít és megerősít, ezáltal teremtve meg az intézményi stabilitást, ami elengedhetetlen a magas színvonalú művészeti produkciók létrejöttéhez.

3. A koronavírus hatása a magyar gazdaságra, a gazdaság újraindításának feladatai (2020. június 15.)

Dr. Orbán Balázs a Miniszterelnökség parlamenti és stratégiai államtitkára, miniszterhelyettese először is megjegyezte, hogy a kormány nagy figyelemmel kíséri az NGTT-ben zajló munkát, a gazdasági és társadalmi oldalak érdekképviseletét ellátó

szervezetet, fórumrendszert, amelyen keresztül az érdekegyeztetési mechanizmusokat meg tudják tenni, kulcsfontosságú, és ennek megfelelően kiemelt prioritásként kezelik az itt elhangzó véleményeket.

Amikor elkezdődött a válság és egyértelművé vált, hogy a koronavírus-járvány globális pandémiává erősödik, akkor a sikeres válságkezelést kutatók először vakvágányon indultak el, vagyis minden ország a legalkalmasabb politikai berendezkedést próbálta kialakítani a vírus elleni védelemre. Az egyik alapállás az volt, hogy a járvány elsőhullámos védekezésének a kulcsa nem a politikai struktúrában kezelendő, hanem a kormányzatok és az állampolgárok közötti bizalomban. A koronavírus-krízis következtében az embereknek és a kormányzatnak egy bizalmon alapuló kölcsönös együttműködést kellett létrehozniuk a járvány elleni kollektív védelem megszervezésében, valamint a gazdaság megmentésében. Ha ez rendben van, ha az állam tudja, mi várható el az állampolgároktól, akkor tud jól védekezni. Másik alapelv az volt, hogy az állam és a nemzetállamok nem a probléma részét képezik, hanem a megoldását. A 21. század a globális problémák évszázada lesz.

Minden országnak meg kellett hoznia azt a döntést, hogy az emberélet vagy a gazdaság, a munkahelyek állnak-e az első helyen. A Kormány a koronavírus-járvány elleni gyors és hatékony fellépés érdekében, az Alaptörvényben meghatározott élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető elemi csapás kezeléséből eredő kötelezettségére hivatkozva hozta meg időben, az első beteg megjelenéséhez képest számos országnál korábban a döntéseit, és hirdetett ki veszélyhelyzetet az ország egész területére. Az intézkedések sikeressége beigazolódott. A válságnak nincsenek strukturális okai, egy olyan problémával állunk szemben, amely egy egyszeri alkalom, és azt reméljük, hogy hosszú távon le fogjuk tudni küzdeni. Ezért, ha az életvédelmi és az egészségvédelmi feladatokat elvégeztük, akkor lehet rátérni a munkahelyvédelmi és a munkahely-teremtési, gazdaság újraindítási fázisra. Jelenleg ebben a szakaszban vagyunk.

Nemzetközi összehasonlításban sikeresen védekezett az ország. Ennek az okait azért fontos tudni, mert ha a járvány második, harmadik hulláma megérkezik, ugyanazt kell megtenni. Ilyenek például a kormányzóképeség, stabilitás, gyors reagálás, kormány és állampolgár közötti bizalom, hatékony jogi szabályozás stb. Hiába a magyar Alaptörvény a legrészletesebb a különleges jogrendi állapotokat tekintve, nem alkalmas az ilyen típusú helyzet kezelésére. Veszélyhelyzet lett kihirdetve, de egy speciális törvényi felhatalmazást kellett alkalmazni. Ez a koronavírus elleni védekezésről szóló törvény, aminek keretében a védekezéshez szükséges döntéseket így korlátok nélkül lehet meghozni. Ezek a gyors döntések kulcsfontosságú elemek voltak a gazdaság és a munkahelyek védelmében, valamint az egészségügyi rendszer kezelésével kapcsolatban.

Külügyminiszter úr kellő módon tájékoztatja a nyilvánosságot az állam működőképességéről, valamint arról, hogy még ebben a nehéz helyzetben is a nemzetközi kereskedelemben, és a járvány elleni védekezéshez szükséges eszközök beszerzésében is kifejezetten élen tudunk járni. A védőfelszereléseket tekintve fontos, hogy importra már ne szoruljunk, hanem a saját

védőeszköz-gyártási kapacitásainkat növeljük. Óvintézkedésekre van szükség, hogy a járvány-görbét ellaposítsuk, és az egészségügyet megvédjük a túlterheltségtől.

Olyan intézkedéseket is kell hozni, amelyek a munkahelyeket megvédik, munkahelyeket teremtenek, ezért született döntés a közfoglalkoztatási program keretszámainak újbóli megnövelése mellett. A cél az, hogy megerősödjünk ki a válságból. 2020-2022 között 9-10 ezer milliárd forintnyi összeget tervez a Kormány a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében elkölteni, amely a GDP 18-20%-át jelenti.

1,2 millió embernek tudunk eddig a gazdasági akcióterv keretein belül segítséget nyújtani. Ez nem csak a munkahelyteremtésben nyilvánul meg, hanem a munkahely elvesztésétől való védettséget is jelenti.

A járvány társadalmi hatásait tekintve Miniszterhelyettes úr elmondta, hogy a vírus minden bizonnyal alapvető változásokat fog hozni: felértékelődnek a hazai és helyi termékek, illetve a belföldi turizmus; felgyorsul a digitális forradalom (digitális oktatás, távmunka, készpénznélküli gazdaság kiépülése), illetve, hogy nagyobb számban költözhetnek a külvárosokba és vidékre a városközpontokban élők. A magyar kormány elkötelezett célkitűzése, hogy ne legyen életminőség-különbség a települések között. Másként hat a járvány a kistelepüléseken és a nagyobb településeken, másként az észak-keleti és másként a dél-nyugati területeken. A legkisebb településeket is a XXI. században betöltött szerepüknek megfelelően kell fejlesztenünk. Ezeket a faktorokat folyamatosan figyelni kell.

A járvány gazdasági kihívásai tekintetében a Pénzügyminisztérium számításai szerint bizonytalanok az előrejelzések. Reményeik szerint azok az adatok, amik a költségvetési törvényben és a konvergencia programban rögzítésre kerültek, inkább pesszimisták, tehát ehhez képest jobb számokat várnak.

A járvány következtében összefogás alakult ki Magyarországon, de ennek egy elég tudatos politikai stratégia következményeként a magyar ellenzék nem akart része lenni, folyamatos opponenciát tanúsított. Rendszeresen támadták a Kormány egészségügyi, gazdasági és járványügyi intézkedéseit.

A rendkívüli jogrend kivezetése megtörténik, de egy olyan jogi szabályozási rendszert fogadtunk el, amely lehetővé teszi azt, hogy különleges jogrendi állapot újból történő bekapcsolása nélkül a járványügyi készültséget fent tudjuk tartani. A gazdaságvédelmi könnyítésekkel kapcsolatban szintén az az átmeneti törvény rendelkezik, amiről a Parlament hamarosan szavaz (határidők, átmeneti szabályok). Ezáltal mindenki számára nyilvánvaló lesz, hogyan fogja tudni tervezni az idei és a jövő évet, természetesen a változtatás jogát részben fenntartva.

Az Egyházi Oldal kifejtette, hogy az állami intézkedések kihatással voltak mind a plébániák, mind a papok, mind az Egyház életére. A 2020. március 16-án született rendelet értelmében a templomokat bezárták. Szentmisék továbbra is folytak online formában, szerencsére a hívek

nagy megértéssel fogadták a változásokat. Többen néztek otthon szentmisét, mint ahányan előtte templomba jártak. Ahogy feloldásra került a zárlat, a hívek visszatértek a templomba, és közben az online szentmise közvetítések megmaradtak.

A Művészeti Oldal a kultúra és művészet helyzetéről beszélt, mert a járvány ezt a területet különösen erősen érintette, az előadó-művészeti szférát kiemelten nehéz helyzetbe hozta. Ennek megsegítésére első lépésként a Kultúráért Felelős Államtitkárság lebonyolított egy egymilliárdos mentőcsomagot „Köszönjük, Magyarország” címmel. Miniszterelnök úr a Magyar Művészeti Akadémiát és elnökét, mint a Nemzeti Kulturális Tanács elnökét bízta meg egy nagyobb léptékű, 5 milliárdos mentőcsomag kidolgozásával és lebonyolításával. Ez hangsúlyosan támogatja az előadó-művészetet, a Filmintézettől az Operán keresztül a koncertéletig, kisebb mértékben az intézményeket. Elnök úr a komolyzenei művészek támogatására tett javaslatot a 2020-2021-es esztendőkre. A járvány sújtotta időszakban a Kormány többletforrásokat rendelt ehhez a fontos területhez, hiszen a magyar zenei élet világhírű. A szféra erősítésével próbál a kormányzat reagálni a válságra.

A Gazdasági Képviselői Oldal véleménye szerint az elmúlt 3,5 hónap alatt nyilvánvalóvá vált, hogy a cselekvési sorozatnak két rendkívül fontos eseménye volt: az emberi élet megvédése, valamint az ennek érdekében meghozott kormányzati intézkedések. Ezen intézkedések fogadtatása a lakosság részéről rendkívül pozitív volt, még annak ellenére is, hogy az intézkedések nagyon szigorúak voltak. Az emberek tudták, hogy a gazdasági helyzetük romlani fog, mégis az emberi életet és az egészséget tekintették a legfontosabbnak. Ez egy közös, együtt elvégzett munka volt.

Szintén fontosak voltak a Kormány gazdasággal kapcsolatos intézkedései. Az első perctől kezdve, amikor látszott, hogy nem csak az emberek életét és egészségét veszélyezteti a világjárvány, hanem a gazdaságot is, az emberek munkahelyét, megélhetését, akkor a Kormány összehívta a versenyszféra és a Kormány konzultációs fórumát, a szakszervezetek és a munkáltatók részvételével. Március közepe óta ülésezik a fórum, ahol a Kormány által egyeztetett, tervezett vagy meghozott, gazdaságot érintő rendelkezéseket megvitatják. Külön egyeztetések zajlottak a Kormány, a Kamara és további két nagy munkáltatói szervezet között szintén minden héten. Az Oldal hozzátette, hogy megpróbálták a lehető legjobb javaslatokat megtenni, rendelkezéseket meghozni. Ha valaki nagyon akart, hozzá tudott jutni ezekhez a pályázatokhoz, pénzekhez.

Az Oldal megerősítette, hogy csak olyan béremeléseket tud a Gazdaság Képviselői Oldal elfogadni, amely mögött gazdasági teljesítmény van. A Kormány szándéka, hogy az emberek lakóhelyüket úgy tudják megválasztani, hogy ne kelljen dönteniük arról, hogy az életminőségük egyik helyen rosszabb vagy jobb, mint a másik helyen. Ma Magyarországon 2400 olyan település van, ahol 2000-nél kevesebben élnek. Ezeken a kistelepüléseken igazán hatékonyan nem lehet kereskedelmi tevékenységet folytatni, de kell! A járvány erre tökéletes bizonyíték. Szükség van a kis és nagy üzletekre a kistelepüléseken is. Akár az Állammal közösen fenntartva.

A Civil Oldal elsőként arról beszélt, hogy értékeli, hogy az előterjesztés olyan teoretikus, államelméleti alapból indul ki, ami az intézkedési csomagot teljes mértékben alátámasztja, és meghatározza azt, hogy az aktív, cselekvő, kompetens és hatékony állam ténylegesen cselekvőképes. Fontos, hogy ebből tud egy program kiindulni. Hozzá tették, hogy az életvédelmi akcióterv alapvetően egy jóléti állami válasz. Négy kategóriába sorolták, hogy makroszinten hogyan jelenik meg egy pszichológiai tipológia a magyar állampolgárok viselkedésében: 1. volt, aki rettegett a vírustól; 2. volt, aki hullámmónak tekinthető, egyik nap bementek dolgozni, másnap már nem; 3. a szabálykövető, akik a legkiegyensúlyozottabban tudtak cselekedni, viszonyulni a helyzethez, reagálni az intézkedésekre. Az Oldal kiemelte a kormányzati kommunikáció fontosságát. A szakértők bevonása rendkívül fontos volt, valamint hogy olyan tudományos tanulmány készült az átfertőzöttségről, ami igazolta az Operatív Törzs rendszeresen kommunikált véleményeit; 4. a nihilista, aki semmilyen módon nem tartja be a veszélyhelyzeti útmutatásokat. Szerencsére ez nem volt jellemző Magyarországon.

Az Oldal ezután egy alapvető kérdést tett fel a településfejlesztési stratégiához: létrehozható-e folyamatosan tesztelt lokális immunközösség, mert az oktatás átalakítása, az online térbe való áthelyezés olyan extra feladatokat ró a családfenntartókra, amelyekre nincsenek felkészülve, és ez elvonja a figyelmüket a munkájuktól.

Végül néhány kérdéssel zárták hozzászólásukat: van-e lehetőség az 500 fő alatti rendezvények megszervezésére (betartva a szükséges előírásokat); konferenciák szervezése kapcsán felvetették, hogy van-e terv arra nézve, hogy aki konferenciára érkezik a határon belépéskor valamilyen gyorsesztesztelés esetén elkerülhesse a karantént; akarja-e egységesíteni a kormányzat az online szolgáltatások járulékrendszerének a szabályozását.

A Munkavállalói Oldal nézete a válságnak a munka világát, foglalkoztatáspolitikát érintő kérdések kezelésével kapcsolatban más, mint ami elhangzott, illetve amire a Gazdaság Képviselői Oldal utalt. Az Oldal szerint jóval erőteljesebb állami beavatkozást igényeltek volna a munkahelyek védelme érdekében. Az Oldal számára sokkal problémásabb most már, hogy a különleges jogrend biztosította lehetőséggel élve egy olyan fellazítása történt a munkajogi szabályoknak, ami a Munkavállalói Oldal számára nem elfogadható. Nem történt előzetes egyeztetés a gazdasági élet szereplőivel sem. A VKF ülések inkább utólagos tájékoztatásról szóltak. Szerintük azért probléma ez, mert egy válságos időszakban megnő a veszélye, hogy azok a társadalmi rétegek lesznek kiszolgáltatottabbak, akik normál körülmények között sem az erősebb felet képviselik. A munka világában az erősebb fél mindig a munkaadó.

A munkajogi lazítás eredményeiről szóló számok még nem láthatóak, a munkanélküliség, illetőleg az alacsonyabb státuszba, alacsonyabb jövedelembé való visszacsúszás várható leginkább a következő fél évben. Az előzetes egyeztetéseket hiányolják. Bizalomerősítő lépés lett volna egy előzetes egyeztetés a munkaadók, a munkavállalók és a kormányzat között. A munkavállalók félnek az egzisztenciájuk elvesztése miatt, ezek a gyors szabályozások pedig nem hatnak nyugtatóan. A piaci szereplők ugyanakkor nem éltek nagy mértékben ezekkel a

munkajogi lazításokkal az eddigi tapasztalatok alapján. Az állami, önkormányzati területen nem tudták értelmezni a munkajogi lazításokat. Az önkormányzatoknál nagy probléma volt a finanszírozás. Vannak olyan területek, ahol a piaci szereplők önmérsékletet tanúsítottak valamilyen mértékig a gazdasági oldal részéről. Ugyanakkor az állami, önkormányzati munkáltatók részéről zavarodottság volt tapasztalható, mely a munkavállalók részéről szintén negatív pszichés folyamatot indított el.

Végezetül hangsúlyozták, hogy a járvány hatására hozott intézkedéseket munkavállalói oldalról nem tudják teljes mértékig sikeresnek tekinteni, és egy ennél jóval erőteljesebb állami szerepvállalást tartottak volna és tartanak továbbra is szükségesnek ezen a területen a jövőre nézve.

Dr. Kucsera Tamás Gergely elnök hozzátette, hogy az NGTT épp a megfelelő fórum, ahol ezeket az egyeztetési elmaradásokat jelezni lehet.

A Tudomány Oldal elmondta, hogy a koronavírus milyen hatásokat váltott ki a magyar gazdaságban. Az ipari termelés 2020. áprilisában 37%-kal esett vissza hazánkban, ami az Európai Unióban az egyik legmagasabb visszaesés. Az Unió átlag vonatkozásában 27%-os volt a visszaesés. A visszaesés fő magyarázata az autóipar magyar iparban betöltött kiemelkedő súlya lehet, ami rendkívül érzékeny a konjunkturális változásokra. Csehországban is hasonló volt az ipari visszaesés, 34%. A kiskereskedelmi termékforgalom 10,2%-kal csökkent 2020. áprilisában az előző évhez képest. Ez a szám az EU-ban 16,5%-os csökkenés volt. A külkereskedelmi export 37%-kal csökkent, az áruk importja pedig 28%-kal esett vissza. Ennek eredménye a külkereskedelmi egyenleg romlása. Ez rendkívüli mértékben befolyásolja, csökkenti a magyar gazdaság növekedési lehetőségeit. Mögötte az egyik fő magyarázati tényező Németország 31%-os exportjának mérséklődése, ebben az évben.

A kormányzati és jegybanki intézkedésekkel kapcsolatban két megjegyzést tettek. Az egyik a jelen formájában egyedüli hitelmoratórium szerepére vonatkozik. Ennek a hitelmoratóriumnak a kerete 3600 milliárd forint, amelyből mintegy 2000 milliárd forint marad a családoknál és a vállalatoknál. Szemben a 2008. utáni pénzügyi válsággal, amely veszélybe sodorta a devizahitelek helyzetét, most biztonságban vannak az adósok. Ez a nagyarányú törlesztés azt mutatja, hogy nagyon erős a magyar gazdaság. A jegybank is több komoly intézkedéssel támogatja a válságból való kilábalást. Külön kiemelték az 1500 milliárd forintos összegű növekedési „hajrá programot”, valamint a bankszektor likviditással való ellátását, ami szintén nélkülözhetetlen a gazdasági kilábalás számára. A gazdasági kilátásokat illetően megjegyezték, hogy Magyarország erős gazdasági fundamentumokkal érkezett meg a válságos időszakba, így megfelelő mozgástérrel rendelkezünk, ami nagy teret adott a költségvetés és a jegybanki akciók számára is. 2020-ban az eredeti költségvetés 1%-os hiánycéllal készült, azonban ennek az 1%-nak is az 1%-át egy tartalék képezte, tehát gyakorlatilag 0%-os egyenleg készült 2020-as évre vonatkozólag. Ez egyfajta tartalékot jelentett a költségvetés és az állami akciók számára. A Kormány mellett a magánszektor is jelentős megtakarítással rendelkezett. Erre példaként a háztartások nettó pénzügyi vagyonának nagyságát hozták fel. 2018-ban a GDP 59%-át tette ki a háztartási nettó pénzügyi

vagyon; 2019-ben már a 109%-át, majdnem dupláját. Ezzel a háttérrel szakadt ránk a válság, és ez egy kedvező induló pozíciót jelentett.

A másik megjegyzés, hogy a válság erőteljesen és súlyosan érintette a magyar gazdaságot. Azonban a Magyar Nemzeti Bank a legkedvezőbb esetben még azt is elképzelhetőnek tartja, hogy 0 közeli gazdasági növekedés, vagy 1-2 tizedes növekedés valósuljon meg 2020-ban. 2021-ben pedig már jelentős gazdasági növekedés, ún. „visszapattanás” is várható.

A járvány következtében a foglalkoztatás ebben az évben átmenetileg várhatóan 100-150 ezer fővel esik vissza. Ennek a számnak egy része inaktívvá válik, a másik, kisebb része munkanélkülivé. Ezen probléma megoldására is van a Kormánynak programja. Ez a program 70.000 új munkahely megteremtésére irányul, és ha szükséges, akkor ezt a programot ki lehet terjeszteni. A program az első 6 hónapban a teljes bérköltséget fedezi, a munkáltatónak azonban további 3 hónapig kell még biztosítania a foglalkoztatást. A támogatást azok a cégek is igénybe vehetik, akik a válság alatt elbocsájtottak munkaerőt, most pedig újra dolgozókat vehetnek fel. Ezt a programot az Unió források átcsoportosításából tudja finanszírozni a Kormány. A teljes foglalkoztatást 2021. I. negyedévében közelítheti meg újból a magyar munkaerőpiac.

Dr. Orbán Balázs miniszterhelyettes úr a kulturális ágazatban dolgozók jogviszonyváltásával kapcsolatban elmondta, hogy egyrészt elindult egy bérrendezés, másrészt kimozdította az ágazatban dolgozókat egy olyan megrekedt helyzetből, amely évtizedek óta akadályozta ennek az ágazatnak a helyzetét. A Gazdasági Képviselői Oldal felvetésével és a bértámogatással kapcsolatban közölte, hogy azért volt szükség a különleges felhatalmazásra, mert ennek keretében rendeleti szinten tudták a döntéseket meghozni és korrigálni. Ezt csak ez a jogrendi konstrukció tette lehetővé. A Civil Oldal felvetésére reagálva elmondta, hogy maximálisan támogatják a folyamatosan tesztelt lokális immunközösségek létrehozását. A járvány elleni védekezés első szakaszában és a kivezető szakaszban is többször felmerült, hogy földrajzi helyek szerinti megosztást tegyenek a járványügyi védekezésbe. Mivel az ország területén a fertőzöttség nem egyenletesen terjedt, hanem gócpontok szerint, ezért mondták többen, hogy érdemes lenne ezt a védekezésben is leképezni. A Kormány ettől tartózkodott, két kivétellel: 1. idősekre vonatkozó speciális, szigorúbb szabályok (idősek otthona, vásárlási sáv kialakítása); 2. Budapest kivezetése a járvány elleni védekezésből, mely 2 hetes eltolódással történt Pest-megyéhez és a vidékhez képest. Ezen túlmenően a Kormány óvatosan viszonyult az ilyen izolációkhoz.

Az 500 fő feletti rendezvényekkel kapcsolatban azért hozták meg korán a döntést, mert egyértelművé szerették volna tenni a rendezvényszervező iparágak számára a szervezést. A kormány már az elején azt a megközelítést követte, hogy a határellenőrzés visszaállítása mellett inkább mindenki menjen házi karanténba, várjuk meg a 2 hetet, nézzük meg, ki milyen tüneteket produkál, és ha szükséges, akkor tereljük az embereket az egészségügyi rendszerbe. A Kormány azt javasolja, hogy figyeljük a szisztematikus nyitást, és ha rosszabbra fordul a helyzet, akkor kell lépni.

Az online szolgáltatások támogatása kapcsán elmondta, hogy várják az ITM ezzel kapcsolatos elképzeléseit. Ez is az önellátó, járványálló képességünk megszervezésének kategóriájába esik.

A Kormány elkötelezett abban, hogy azok a típusú támogatások, amelyek úgy próbálják segíteni a Munkavállalói Oldalt, hogy gazdasági növekedéshez nem vezetnek, és közben ellehetetlenítik a Munkáltatói Oldalt, hosszú távon nem lesznek életképesek, különösen nem egy ilyen járványhelyzetben. A két oldal között van egyfajta ellentét, ami nem életképes. Tehát olyan helyzeteket kell generálni, ahol mindkét fél győztesen jön ki a szituációkból, mindkét oldal megtalálja a számításait. Ezeket pedig az NGTT-nek kellene a két oldallal és a Kormánnyal együtt összefognia.

Ezután röviden kitért a költségvetési egyensúly ügyére. A Kormány elkötelezett a költségvetés fenntarthatóságának megtartása mellett. Most a költségvetési hiánytól kissé el tudunk tekinteni, nyilvánvalóan ezzel összefüggésben az államadósság is csökkenő pályáról növekvő pályára fog állni, de amint lehet, vissza fogunk térni a csökkenő pályára. Mert azt a helyzetet, ami 2010-ben volt, már nem engedhetjük meg magunknak. Olyan erős kiszolgáltatottságot jelentett, amit nem szeretnénk újra. Ezért e tekintetben is visszafogott marad a Kormány. Ide kapcsolódik az Uniós források kérdése. Az Európai Uniótól kifejezett többlettámogatás nem érkezett a járvány elleni védekezéssel összefüggésben. Az Unió könnyítéseket hozott, amelyek segítettek nekünk (például az a típusú állami támogatási rendszer, amit megengedett az Unió egyelőre 800 ezer euróig egyes projektelemek esetében). Ennek köszönhető a beruházás támogató program, melynek segítségével most már tudjuk a magyar vállalkozásokat magyar költségvetési forrásból támogatni. A német állam is hasonlóra készül az olyan nagy stratégiai vállalatok kapcsán, mint például a Lufthansa.

Közös kötvénykibocsátás merül fel valamennyi uniós ország esetében. Ezeknek a beszedett forrásoknak az elosztásán keresztül lehetne az európai gazdaságnak egy újabb löketet adni. Zajlanak az ezzel kapcsolatos tárgyalások. Döntés a nyár végére várható. Ez a magyar gazdaságnak is fontos addicionális forrást jelentene, amit stratégiai ágazatok (például hulladék, zöldenergia ipar, digitalizáció) megerősítésére használna fel.

Az Egyházi Oldal véleménye szerint a félelmet az emberekben nem a kormányintézkedések váltották ki. Az embereket az rendítette meg, hogy se a tudomány, se a pénz nem tudja őket megvédeni a vírustól. Magyarországon a döntések időben megszülettek, az emberek tudták, hogy mihez igazodjanak.

A Művészeti Oldal véleménye szerint a művészettel kapcsolatban az egyetlen fontos kritérium, hogy az emberről kellene szólnia. Az Oldal biztos benne, hogy egy sikeresen kezelt válsághelyzet után valamilyenfajta lelki, kulturális és szellemi megújulás következik, és remélik, hogy a művészet is megerősödve kerül ki ebből a helyzetből. Ezután reflektáltak a kulturális törvénymódosításra: alapvetően helyes szándéknak tartják, amelyet a kormányzat kezdeményezett a közalkalmazotti jogviszony átforgalmazásával, ugyanakkor hozzátették, hogy a járványhelyzettől függetlenül nem ez az első eset, hogy sajnos elmaradnak azok az

egyeztetések, amelyek hiányát a Magyar Művészeti Akadémia is rendszeresen írásban jelzi. A Kultúráért Felelős Államtitkárság sokszor ezekre az egyeztetésekre, véleményezésekre nem hagyott lehetőséget a szereplőknek. Ez egy ilyen helyzetben különösen rossz hatást kelt. Ugyanakkor kiemelték, hogy Magyarország az Európai Unióban GDP-arányosan a kulturális költségvetésben az első helyen van. Az Oldal úgy érzi, hogy a hatékonyságon sokat lehetne javítani, és egy nagyon szép időszak is következhet, ha a saját hibáinkból tanulunk.

A Civil Oldal a határnyitással, valamint a lokális immunközösséggel kapcsolatban tett fel kérdést: Van-e olyan elképzelés, ilyen irányú törekvés, ami a regionális gazdasági kapcsolatok és mobilitás felértékelődése miatt esetleg egy összehangolt járványkezelésre vonatkozik Közép-Európában akár V4 keretein belül, akár azokon a kereteken belül, ahol láthatólag a járványkezelés hatékony volt.

A Munkavállalói Oldal nem tapasztalja az álláspontok közeledését. Megköszönte, hogy a többi oldal is felvetette az egyeztetések hiányát. Miniszterhelyettes úrral a termelékenység figyelembevételével a béremelések kapcsán az Oldal egyetért, ez hosszú távon valóban nem tartható. A kapitalizmusban megvannak a gazdaságba való beavatkozás szabályai, mely szabályok hosszú táv esetén érvényesülnek. De itt egy rövidtávú gazdaságon kívüli folyamatnak van negatív gazdasági következménye. A Munkavállalói Oldal nem véletlenül helyezkedett arra az álláspontra, amelyre helyezkedett: rövid távú, gazdaságon kívüli esemény gazdaságra ható következményének aktuális kezelése, a társadalom jóléte, békéje, kiszámíthatósága érdekében. Ezért lett volna szerencsésebb bevonni ezeket a szereplőket.

A Tudomány Oldal elmondta, hogy a magyar kormány a jegybanki intézkedéssel a lehetségeseknek szinte a teljes körét átöleli. A megtett kormányzati intézkedések szükségesek és arányosak is. A válságot nem lehet úgy menedzselni, hogy átmenetileg ne legyenek veszteségek. Úgy látják, hogy sikerült a társadalmi, gazdasági veszteségeket minimalizálni. Kiemelték, hogy a munkavállalók és a munkaadók érdekeinek kiegyensúlyozott figyelembevételére van szükség.

Dr. Kucsera Tamás Gergely elnök úr végezetül elmondta, hogy a kormányzat azon hozzáállása, ami a gyors, szükséges lépéseket megtevő bátorságról és elemzőképességről szól, az elmúlt 3 hónapban bizonyított volt. Fontos, hogy a visszafogottság megvan, tekintettel arra, hogy nem látható a válság hosszú távú hatása, hiszen egy interdependens világban, azt tudhatjuk, amit magunk csinálunk, de hogy a külső partnereink mit fognak tenni, azt nem.

Szücs Attila leendő elnök három gondolatot fogalmazott meg: 1. Isten figyelmeztetése volt a vírus, és hogy ebből mennyit tanul az emberiség, az a jövő évek válasza lesz; 2. a Kormány egészségügyi válságkezelői intézkedési sikeresek voltak; 3. a gazdasági válságkezelői intézkedésekről beszélni még nem lehet, hisz nincs meg az az időtáv, hogy erről szakmai vitát lehessen nyitni. Majd megemlítette, hogy az NGTT év végi ülésén a gazdasági válságkezelés hatása lesz napirenden. Az az eszköztár, amit az MNB és a Kormány alkalmazott, egyedülálló Európában (ilyen például a 2000 milliárdos hitelmoratórium). Az eddig meghozott további intézkedések hatásairól decemberben fogunk tudni tárgyalni.

Dr. Orbán Balázs miniszterhelyettes úr zárszavában pár kérdésre még válaszolva elsőként az idősök vásárlási időszávjával kapcsolatban elmondta, hogy az a veszélyhelyzet kivezetésével megszűnik, de amennyiben a Kormány mégis fent szeretné tartani, akkor a járványügyi készültségben vissza lehet hozni, viszont erről a Kormánynak újabb döntést kell hoznia. A regionális gazdasági kapcsolatokra vonatkozóan azt tette hozzá, hogy a V4 kulcsfontosságú, ám jelen pillanatban a legnagyobb feladat az uniós tárgyalásokon képviselt egységes álláspont. Ott kemény érdekütközés van, éppen ezért folyamatosan készülnek a tervek a V4 intézményes megerősítésére.

A bértámogatás hatékonyságával kapcsolatban felajánlotta, hogy jövő év elején újra át lehetne beszélni, amikor már láthatóak az Európai Unió munkanélküliségi adatai, ami el fogja dönteni, hogy kinek van igaza. Ha a Munkavállalói Oldalnak van igaza, akkor a magyar munkanélküliségi adatoknak rosszabbnak kell lenni, mint az Unió átlaga, ha a kormányzati oldalnak van igaza, akkor átlag alatti lesz az uniós munkanélküliség. A munkaidőkeret és a munkaviszony szabályainak megváltoztatásához hozzátette, hogy amikor egy munkáltatónak választania kell a járványhelyzetben a termelés 100%-os leállása mellett, miszerint vagy elbocsájtja, vagy fizetés nélküli szabadságra küldi a dolgozókat, vagy pedig a munkaidő keretre vonatkozó szabályok megváltoztatásával tud olyan helyzetet generálni, hogy ezzel az átmeneti, pár hónapos leállást túl tudja élni a munkavállalóval együtt, aki még bért is kap, akkor minden felelős kormánynak és minden felelősen gondolkodó munkavállalónak is az az érdeke, hogy a munkaidő keret szabályait ehhez igazítsa. Ezért tette ezt meg a Kormány. Nem tömegesen éltek ezzel a lehetőséggel, remélik, hogy a normális szabályrendszer irányába vissza lehet majd térni, annak fényében, hogy a 2. és 3. hullám hogyan fog alakulni. A jövőbe nem lát a Kormány, ezért jobb jogszabályokhoz kötni magunkat. Azt remélik, hogy ennek alapján a társadalmi és gazdasági folyamatokat a magyar emberek számára kedvezően lehet befolyásolni.

A 2020. június 15-i plenáris ülésen a Tanács a koronavírus első hullámának tapasztalatait vitatta meg. A koronavírus-járvány első hullámának kezelésében két alapvetés fogalmazódott meg. Az egyik, hogy a járvány elsőhullámos védekezésének a kulcsa nem a politikai struktúrában kezelendő, hanem a kormányzatok és az állampolgárok közötti bizalomban. A másik, hogy az állam és a nemzetállamok nem a probléma, hanem a megoldás részét képezik, és a 21. század globális kihívásaira megfelelő választ lokális szinten találjuk. Ennek értelmében minden kormánynak döntenie kellett, hogy a gazdaság, a munkahelyek vagy az emberélet megmentése áll az elsődleges helyen a válságkezelésben. A magyar Kormány a rendkívüli jogrend felhatalmazásával és felelősségével élve, az Alaptörvénnyel és az állampolgárok véleményével összhangban, az utóbbi mellett döntött, s az egészség és az emberek életének védelmét követően kezdte meg a munkahelyek és a gazdaság védelmét. Az első hullám alatt nemzetközi összehasonlításban is sikeresen védekezett az ország, amelynek tapasztalatai segítettek és segítenek a második és harmadik hullám sikeres kezelésében is.

Az NGTT 2020. június 15-i ülése óta sok mindent történt a világban és hazánkban is. A járványhelyzet a nyári enyhülést követően ősszel ismét romlott, a második hullám sokkal

súlyosabbnak bizonyult, mint az első, és jelenleg a harmadik hullám idején vagyunk, amely a vírus különböző mutációinak köszönhetően a korábbiaknál is nehezebb helyzetet teremtett. A védekezés során a második hullám és a jelenlegi harmadik hullám alatt is, az emberéletek megmentése az elsődleges szempont, amit követhet a gazdaság helyreállítása és a munkahelyek megőrzése, valamint új munkahelyek létrehozása. A Kormány az első hullámból szerzett tapasztalataival, az állampolgárok és különböző szakmai szervezetek, így az NGTT véleményének becsatornázásával kezeli a harmadik hullám kihívásait. A Kormány ennek megfelelően hozza meg az intézkedéseit, s megragad minden lehetőséget a vakcinák beszerzésére, hogy elérjük az átoltottság azon szintjén, ahol újra lehet nyitni a gazdaságot és visszatérhetünk normális életmenetünkhöz.

A Kormány kiemelt figyelemmel kíséri a gazdasági és társadalmi oldal érdekképviselőit ellátó szervezet munkáját. A magyar Kormány prioritásként kezeli az NGTT ülésein elhangzott véleményeket, amellyel hozzájárulnak, hogy Magyarország sikeresen védekezzen a koronavírus járvány okozta gazdasági, társadalmi és egészségügyi kihívásaival szemben. Az Oldalak által megfogalmazott gondolatok, megvitatott kérdések jelentőségét tükrözi, hogy azokat a járványkezelés további intézkedései, illetve a második és jelenleg zajló harmadik hullám során is becsatornázza a magyar Kormány.

A június 15-ei ülésen a Gazdasági Képviselői Oldal részéről felmerült, hogy csak olyan béremelésekre kerüljön sor, amely mögött gazdasági teljesítmény van. Ezzel kapcsolatosan érdemes hangsúlyozni, hogy a magyar Kormány gazdaságpolitikája 2010 óta ezen alapelvekre épül. Ennek eredményei jól látszódnak abban, hogy a magyar gazdaság ellenálló képessége uniós szinten is kiemelkedő, hiszen Magyarország 2020. évi GDP teljesítményének 5,1 százalékos mérséklődése kedvezőbb volt, mint az uniós átlag (6,4 százalék).

A Munkavállalói Oldal részéről a bértámogatás hatékonyságával kapcsolatban felmerült kérdéseket a járványkezelés harmadik hullámának végét követően szükséges megvizsgálni. Az Eurostat által publikált adatok bizakodásra adnak okot, mivel a munkanélküliségi ráta az Európai Unióban 2021. január 21-én 7,3 százalék volt, jóval meghaladva a magyar munkanélküliségi arányszámot (4,9 százalék).

3. Nemzeti összetartozás – A magyarság megmaradása a globális térben (2020. október 6.)

A Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács (NGTT) a 2020. október 6. napján megtartott ülésén tárgyalta „A nemzeti összetartozás - A magyarság megmaradása a globális térben” című napirendi pontot, melyet Szalay-Bobrovniczky Vince, a Miniszterelnökség civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára tartott.

Szücs Attila elnök úr köszöntő beszédében elmondta, hogy az ülés nemzetpolitikai témájának az ad nyomatékot az idei évben, hogy június 4-én emlékeztünk a gyászos Trianoni

békediktátum aláírásának 100. évfordulójára, és a Kormány erre való tekintettel a 2020-as évet a Nemzeti Összetartozás évének nyilvánította. Hozzátette, hogy a Tanács ülésének ünnepélyességét szintén emeli, hogy arra október 6-án kerül sort. Jelezte, most van itt az idő a nemzetpolitikai elemző gondolkodásnak, a csendes építkezésnek, a Kárpát-haza lelki, szellemi és gazdasági megalapozásának. Elnök úr ezután megemlékezett a nemzeti gyásznapról, a hős aradi 13 vértanúról, akik életüket áldozták a magyar szabadságért. Felhívta a figyelmet arra is, hogy Trianon után 100 évvel mindazokról kell tiszteletteljesen megemlékezni, aki a haza szabadságának nemes ügyéért, vagy csak azért, mert felvállalták magyar identitásukat, hátrányt szenvedtek az elmúlt évszázadokban.

Elnök úr a legifjabb aradi vértanú, gróf Leiningen-Westerburg Károly „A bitófa árnyékában” című, feleségéhez írt levelének felolvasásával zárta bevezető és köszöntő beszédét.

Annak idején a Habsburg Birodalom abból a célból jött létre, hogy megóvja a térséget a török hódítással szemben, erre több kísérlet volt korábban, amelyek kudarcot vallottak, és 1526-ban elesett az ország. A Habsburg Birodalom és szövetségesei kiűzték a törököket, azonban az erős birodalom elkezdett töredezni, eljutottunk október 6-áig, aztán a kiegyezésig, majd belementünk egy olyan háborúba, aminek a levét a mai napig isszuk. Annak idején a magyar miniszterelnök, Tisza István nem volt lelkes a háború kapcsán, a magyar kormány ki akart ebből maradni, viszont a Habsburgok akarták. Nehéz viharokban, de mindig szem előtt tartva a saját erejét, öntudatát és a hazaszeretetet, Magyarország biztosítani tudta megmaradását. Óriási jelentősége volt annak, hogy a magyar társadalom kifejezetten közösségi, civil alapokon szerveződő társadalom volt. Magyarországon a civil szféra, a közösségi élet a legerősebbek között volt egész Európát tekintve, majd hozzátette, hogy ebből gróf Széchenyi István is számos civil szervezet alapításával vette ki a részét. Abban, hogy az ország megmaradt, fontos szerepe volt annak, hogy mindig közösségként értelmezte magát a nemzet, olyan közösségként, amely értékeket tud teremteni. Ezért Magyarország megerősödve került ki a súlyos, sok évtizedes válságok sorozatából. A magyar nemzet megtalálta a Trianon utáni helyzetből a kiutat.

A mostani választásokon a magyarok megmutatták Erdélyben, hogy képesek arra, hogy kisebbségből is elfoglalják a vezető pozíciókat a különböző önkormányzatok élén, ami nagyon nagy öröm mindannyiunk számára. Nem gondoltuk volna pár éve még, hogy például Marosvásárhely ismét magyar vezetésű lesz.

Globális értelemben Magyarország kifejezetten szélesítette mozgásterét. Olyan külpolitikája van Magyarországnak, melynek értelmében az ország felértékelődött (ilyen például a migráció ügye). Világszinten Magyarország úgy szélesítette a mozgásterét, hogy látszólag egymással szembenálló felekkel is jó viszonyt ápol. Ez egy nagyon tudatosan végiggondolt döntés, stratégia, aminek az a lényege, hogy Magyarország tiszteletben tartja a világ nemzeteit, nem avatkozik be a belügyekbe, viszont ha valakivel szemben kritika van, azt, ha kell, hangosan is elmondja, megfogalmazza. Magyarország azokat az együttműködéseknek erősíti Európán belül, melyek működőképesek, és amelyekre hajlandóak a partnereink. Helyettes államtitkár úr ezután hangsúlyozta a V4-ek megerősítését. Ezen kívül soha nem állt még ilyen erős lábakon az együttműködés az osztrákokkal, a szlovénokkal és a szerbekkel.

2010-ben megtette a Kormány, hogy a magyar állampolgárságot kiterjesztette, intézményes fórumait megerősítette a magyar-magyar összetartozásnak. Olyan civil szervezetek kaptak lehetőséget, mint a Rákóczi Szövetség, mely a rendszerváltás óta végzi az elvitathatatlanul kiváló munkáját a határon túli magyarság érdekében. Mindez azt jelenti, hogy a magyarság hitelessé tudott válni és megerősödött. 100 évvel Trianon után büszkébbek lehetünk, mint valaha. Elmondta, hogy a jövőre nézve szükséges a V4-eken kívül további szövetségeket találni, hogy az Európai Uniót fel lehessen rázni. A magyar demokráciát ápolni kell, amit a Kormány meg is tesz. El kellene kezdeni az Unióban azzal foglalkozni, hogy merre megy, milyen Európa legyen, a nemzetek Európáját akarjuk vagy egy Európai Egyesült Államokat. A magyar kormány nyilvánvaló álláspontja, hogy nemzetek Európáját szeretné, mert Európának kifelé egységesen kellene fellépnie, ami ma nem valósul meg. A magyar kormány abban gondolkodik, hogy az európai együttműködést jobbra tegye. Végezetül hozzátette, hogy az látszik, Európa kezd belemenni egy kelet-nyugati konfliktusba, aminek a kimenetele még nem egyértelmű. A Kormánynak azért kell erősnek és bátornak lenni, hogy ezekben a csatákban – bárhogyan is alakul a 2022-es választás –, Európát jobbra tegye, a nemzeti összefogást továbbra is ápolni tudja. Az elmúlt időszak megerősítette az országot, a magyarellenesség csökkent, helyette elkezdtek jobban tisztelni Magyarországot, ami büszkeséggel tölthet el mindenkit. Ma Magyarország sokkal nagyobb súllyal bír, mint amit bárki első látásra gondol.

Az Egyházi Oldal kiemelte, hogy az identitásnak az egyik fontos jellemző vonása a lelkiség. Ami alatt egyszerre beszélünk sajátosan magyar lelkiségről, Európa lelkiségéről és Közép-Európa lelkiségéről. A magyarok történelme állandó küzdelmekben zajlott. Az Oldal elmondta, hogy a saját nemzeti, lelki értékeinkkel, amelyek a történelem folyamán kialakultak bennünk, gazdagítani tudjuk Európát és a világot.

A Művészeti Oldal a kultúra és azon belül a művészetek jelentőségét hangsúlyozta. Felhívták a figyelmet a művészet a magyar nemzet életében betöltött szerepére, különös tekintettel a művészettel nevelésre. Ez olyan innovációs elem, ami egész Európa és a világ számára nagyon hitelesen képviselheti Magyarországot a jövőben. Ehhez a Művészeti oldal és a Magyar Művészeti Akadémia is minden segítséget megad.

A Gazdaság Képviselői Oldal biztosította a grémiumot, hogy az Oldal minden szereplője úgy érzi, felelősséggel dolgozik a mindennapokban is és a gazdasági kapcsolatokban is. Két példát említettek az innovációval kapcsolatban: 1. a Kárpát-medencei Vállalkozásfejlesztési Kamara, ami a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara támogatásával jött létre; 2. a Kárpát-medencei Magyar Vállalkozói Szövetségek Nemzeti Fóruma, ami a VOSZ gesztorálásával jött létre. A pandémia kicsit megakasztotta ezeknek a kezdeményezéseknek a fejlődését, de bíznak benne, hogy hamarosan a járvány végével ezek az innovációk új erőt kapnak. Ha fejlődik a gazdaság, akkor fejlődik az társadalom is, majd Ady Endre soraival zárta felszólalását az Oldal képviselője az ünnep alkalmából.

A Civil Oldal hangsúlyozta, hogy ők azokat a civileket képviselik, akik aktívan tesznek a lokális környezetért. Ezután körülírták, hogy milyen feladata lehet a civil közösségnek a nemzeti összetartozás vonatkozásában:

1. A civil közösségek értékalapúak kell, hogy legyenek. Fontos, hogy minőségi kritériumok alapján végzett önkéntes munka, a lokális vagy a regionális közösség érdekében kell, hogy történjen. Hiteles kell, hogy legyen az adott tevékenység, amit a szervezet végez.

2. A civil szektor egyik határon átnyúló, lokális feladatátvállalása a tehetség gondozás. Az oktatás rendszerén kívül Kolozsváron, Zentán, Dunaszerdahelyen magas színvonalú felkészítés zajlik. A fiatalokat különböző magyar nyelvű Kárpát-medencei innovációs versenyeken keresztül tudják mobilizálni. Elmondták, hogy ezek a minőségi tudáselemek a hálózat részévé válva tudnak hatékonyan működni.

3. Egy civil szervezetnek mindenképpen feladatként kell meghatározni a nemzeti identitást, a közép-európai identitást.

4. Fontos, hogy a civil szervezetek hiteles, megalapozott információkat adjanak át.

Végezetül kiemelték, hogy amennyiben a civil szervezetek ezeket a kritériumokat sajátjuknak tekintik, abban az esetben az ő szerepük a társadalom építésében, a nemzeti összetartozásban kulcsfontosságú.

A Munkavállalói Oldal szerint a cél az, hogy itt érezzük jól magunkat, itt építsük a jövőt. Ebben nagy szerepet játszik az oktatás és nevelés. Hozzá tették, hogy legyünk mi a példa Európában, a világban. Hangsúlyozták, hogy az a fontos, ne vágyódjanak el a fiatalok, hanem itt keressék a jövő lehetőségét. Ebbe beletartozik az is, hogy a munkavállalók lássák a jelenüket és a jövőjüket. Az Oldal szerint abba az irányba kell lépni, hogy mindig keressük a megoldást közösen, együtt a megfelelő érdekegyeztetések, vélemények ütköztetése, a viták során kialakult egyetértésekre való építésben, együttműködésben. Mert tudjuk, hogy összetartozunk. A nemzetek története a családjaink történetéből tevődik össze. Ha nem ismerjük a családjaink történetét, nem tudunk mihez kapcsolódni. Magyarországon ne csak jól érezzük magunkat, hanem érezzük itthon magunkat.

A Tudomány Oldal támogatja a határon túli és a hazai kis- és középvállalkozásokat. Felmérések kimutatták, hogy egész más a kkv-k beágyazódottsága a szűkebb társadalmi közegükben. Ezen méretű vállalkozásoknak a családiasság jellege erőként jelenik meg, de a megmaradáson kívül a versenyképességük érdekében nagyon komoly innovációs fejlesztések szükségesek. Az Oldal az oktatást a kultúra részének tekinti, hiszen ez az egyik legtudatosabban fejlesztett terület. A legalsóbb szintű oktatástól, az óvodáktól kezdve a határon túli oktatásban a Magyar Államnak az a szerepe, hogy az ott élőkkel való együttműködés révén nagyon erős hálózatot hozzon létre. A felsőoktatás fejlődése talán a leglátványosabb, már vannak önálló intézmények is.

Szücs Attila elnök elmondta: amennyiben a magyar gazdaságok és magyar gazdálkodók lesznek dominánsak a Kárpát-medencében, akkor lesz magyar jövő, akkor itthon maradnak a fiatalok és mindenki itt fogja jól magát érezni.

Szalay-Bobrovniczky Vince helyettes államtitkár úr viszontválaszában elmondta, hogy az NGTT-t két dologban tudná társadalmasítani. Egyik, ha megfelelő személyiségbeli súlyt teszünk mögé. Másik, hogy ha a testület olyan társadalmpolitikai javaslatokat fogalmaz meg akár egy következő deklarációban, amelyek segítségével szolgálhatnak a mindenkori magyar kormánynak vagy a magyar politikai elitnek. Kiemelte, hogy a Tanács munkájához a jövőben is minden segítséget meg fog adni. Egyetért az Oldalak azon képviselőivel, akik azt hangsúlyozzák, hogy fontos, hogy itt Magyarországon jól érezzük magunkat, és ne vágyódjunk el. Látható, hogy most az egészségügyben tett lépések is ezt szolgálják. Akkor biztosítható a jó élet, ha a gazdaság rendben van, ha gazdaságilag életképes az ország, vagyis van munka. Ami a határon túli területeket illeti, ott még inkább indokolt a gazdasági gondolkodás. Hangsúlyozta, hogy Magyarország tiszteletben tartja a nemzetközi jogi alapelveket, és a Kormány is ezt várja el a szomszédos országoktól. Nyilvánvaló, hogy ezeken a területeken a magyar gazdaság fokozottabb megjelenése segíti a nemzeti összetartozást. Ezt érdemes még tovább erősíteni, ezen dolgozni.

A Művészeti Oldal kihangsúlyozta, hogy a művészet, a művészettel nevelés egyfajta befektetés az nemzet jövőbeli gazdasági és egyéb sikereihez.

A Gazdasági Oldal egyetért és támogatja, hogy az NGTT munkájáról, és az itt folyó egyeztetésekről, vitákról szélesebb körben kapjon a társadalom információt.

A Civil Oldal elmondta, hogy a társadalmasítással kapcsolatban korábban is jelezték, hogy olyan beszélgetések megszervezésére tud lehetőséget biztosítani az Oldal, amelyre bárki eljöhét, és információkat szerezhet ezekről a vitákról. Azokat a témákat érdemes a napirendre tűzni, amelyek szélesebb körben tudnak embereket megmozgatni.

A Munkavállalói Oldal szerint a társadalmasítás legfőbb eszköze, hogy az NGTT ismertté tegye a saját létét, feladatát, munkáját és annak eredményét.

A Tudomány Oldal is támogatja a társadalmasítást.

Szűcs Attila elnök alátámasztotta a Művészeti oldal által elhangzottakat a kultúra gazdaságteremtő erejéről, mert egyetért azzal, hogy a kultúra termékenyíti meg a gazdaságot. Klebelsberg Kunót idézte, aki Trianon után két évvel azt mondta, hogy „Ezt az országot nem a kard, hanem a kultúra fogja megtartani és felemelni”.

Szalay-Bobrovniczky Vince helyettes államtitkár úr a 2020. október 6-i NGTT plenáris ülésén megvitattott „Nemzeti összetartozás” napirendi pont keretében elhangzott észrevételek, javaslatok hasznosulását a magyarországi civil szféra erősítését célul kitűző közös munkában látja. A magyar civil társadalom nyitott és dinamikus társadalom, melynek fontos a munkája, gondolkodása és szellemisége részévé tenni a kárpát-medencei magyar összetartozás jegyében megvalósuló magyar-magyar civil együttműködés igényét, hiszen nagyon fontos a nemzetépítő szervezetek minél szélesebb összefogása.

5. A gazdaság általános helyzete és a munkaerőpiac alakulása. A járványhelyzet okozta károk mérséklésére tett rövidtávú kormányzati intézkedések (2020. december 11.)

Dr. Horváth Tamás helyettes államtitkár úr szerint a 2020. december 11. napján megtartott plenáris ülésen megtárgyalt napirendi pont érdemben járult hozzá a szaktárca további válságkezelési intézkedéseinek eredményességéhez.

Bevezetőként emlékeztetett rá, hogy a koronavírus-járvány a tavaszi hónapokban Magyarországot is elérte, amely a hazai munkaerőpiacot is jelentős mértékben átrendezte. A világjárvány hatására a legtöbb ágazat jelentős keresletcsökkenést él át, amelynek következtében a vállalkozások foglalkoztatási hajlandósága mérséklődött. A magyar gazdaság teljesítménye áprilisban érte el mélypontját és májusban már megkezdődött az a lassú kilábalás, amit a foglalkoztatási adatok is egyértelműen visszaigazolnak.

A GDP alakulásával kapcsolatos adatokból kitűnt, hogy maga a koronavírus járvány valóban nagy hatással van a gazdasági mutatókra. A magyar gazdaságot lendületes növekedés jellemezte a 2013-2019 közötti időszakban, a GDP volumene Európai Unió összehasonlításban is az Unió GDP volumenindex felett teljesített. Sajnálatos módon a járványhelyzet ezen nagyban változtatott. A mélypont egyértelműen a II. negyedév volt, amikor 13,5%-kal esett vissza a magyar gazdaság az egy évvel korábbi teljesítményéhez képest. Ez valamelyest kisebb volt az európai gazdaság zuhanásánál, de nem jelentősen. A Gazdaságvédelmi Akcióterv alapján hozott intézkedések következtében megállapítható, hogy ez a csökkenés mérséklődött. Az év III. negyedéve – ami a járvány két hulláma közötti időszaknak felelt meg – már jelentős javulást hozott, bár az egy évvel korábbi szintet még sem a magyar gazdaság, sem az Európai Unió gazdasági teljesítménye nem érte el. Az előrejelzések szerint év végével az idei évre vonatkozóan egy átlagos 6,4 %-os visszaesés prognosztizálható a gazdasági teljesítmény vonatkozásában, de a Pénzügyminisztérium számításai alapján ugyanakkor 2021-ben már 3,5 %-os növekedés prognosztizálható.

A koronavírus-járvány az április-május-júniusi hónapokban érintette leginkább a magyar gazdaságot: folyamatosan csökkent a foglalkoztatottak száma, illetve nőtt a munkanélküliség, de a gazdaság újraindításával, illetve a kormány gazdaságvédelmi intézkedéseinek bevezetésével ez júniusban meg tudott fordulni. Az októberi adatok alapján több mint 4.400.000-en dolgoztak Magyarországon, a munkanélküliségi ráta a júliusi 4,8 % mélypontról 4,3 %-ra mérséklődött.

A nyilvántartott álláskeresők száma júniusban volt a mélyponton, ekkor több mint 376.000 regisztrált álláskeresőt tartottak nyilván. A gazdaság beindításával ez a szám folyamatosan zsugorodik hétről hétre. Munkaerő-piaci fordulatot jelez, hogy a nyilvántartott álláskeresők

száma 2020. június közepe óta folyamatosan csökken, miközben az elhelyezkedőké emelkedő tendenciát mutat. Az elmúlt öt hónapban 84 ezerrel csökkent az álláskereső állománya.

A járvány magyarországi megjelenésekor a kormány gyors intézkedéseket hozott az emberéletek megóvása és a magyar gazdaság segítése érdekében. Ennek egyik eszköze a Gazdaságvédelmi Akcióterv volt, amelynek keretében mintegy 6000 milliárd forintot fordított a Kormány a gazdaság megvédésére. Az akcióterv részeként munkahely-megőrzési, képzési és munkahely-teremtési támogatások kerültek bevezetésre, amely intézkedések a munkaerő megtartását és új munkahelyek kialakítását szolgálták. Mindhárom pályázati konstrukció augusztus 31-én zárult le, a kérelmek feldolgozása befejeződött. A bértámogatások és a további akciótervi lépések (pl. hitellehetőségek, adó- és járulékkedvezmények, képzések stb.) eddig több mint 1,4 millió munkavállalón segítettek. A munkahelyvédelmi bértámogatási programba több mint 207 ezer munkavállaló esetében érkezett be kérelem. A kiesett munkaidőnek a 70%-át finanszírozta a magyar állam 3 hónapon keresztül, és ezért 1 hónapos továbbfoglalkoztatást várt el. A 2020. október 30-i adatok alapján több mint 198 ezer döntés született munkavállalók vonatkozásában, mely több mint 16 ezer telephelyet érintett, a megítélt támogatások összege pedig 32,76 milliárd forint volt.

A 2020. április 16. és 2020. augusztus 31. napja között igényelhető *munkahelyvédelmi bértámogatási program* célja a járványhelyzet miatt nehézségekkel küzdő vállalkozások létszámleépítésének megelőzése volt, és a munkavállalók kieső jövedelmének kompenzálása a rövidített munkaidőben történő foglalkoztatás idejére a munkavállalónak nyújtott támogatáson keresztül. A támogatásban azok a Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozó munkavállalók részesülhettek, akik a veszélyhelyzet kihirdetésének és a kérelem benyújtásának napja közötti időszak alatt foglalkoztatásban álltak a munkáltatónál. A támogatás időtartama 3 hónap, további egy hónap továbbfoglalkoztatási kötelezettséggel. A támogatás több mint 16 ezer telephelyet érintően mintegy 200 ezer munkavállaló munkahelyének megtartásához járult hozzá. Legjellemzőbb ágazatok a feldolgozóipar, kereskedelem és a vendéglátás voltak.

Emellett zajlott még a *kutatási, fejlesztési és innovációs (KFI) szektor magasan képzett munkavállalóinak* (például mérnökök, fejlesztőmérnökök, informatikusok) *bértámogatási programja*. E program célja az ebben a szektorban dolgozók munkahelyének védelme, a dolgozók munkabérének fenntartása, a KFI szektor dolgozóinak tartós foglalkoztatása, a járvány alatti elbocsátások elkerülése. A támogatás kiterjedt mindazon nem költségvetési szerv munkáltatókra, ahol kutatást, kísérleti fejlesztést végeznek, kutató-fejlesztő személyt foglalkoztatnak. A támogatás maximális havi összege mintegy 320 ezer forint, ha a munkavállaló bruttó munkabére 670 ezer forint, vagy azt meghaladó volt. Ez összesen 16,42 milliárd forintot jelentett. A támogatást több mint 1100 munkáltató több mint 20 ezer munkavállalója után vette igénybe. Legjellemzőbb ágazatok: IT-szektor, feldolgozóipar, szakmai, tudományos, műszaki tevékenység.

Amikor túllendültünk a válság mély szakaszán, a kormányzat legfontosabb célja az volt, hogy a megnövekedett munkanélküliséget csökkentse. Ezzel összefüggésben a 2020. május 18. és 2020. augusztus 31. napja között elérhető *munkahelyteremtő bértámogatási program* célja az

volt, hogy az átmeneti gazdasági nehézség enyhülésével a támogatásra rászoruló munkaadók könnyebben visszaépíthessék, illetve növelhessék foglalkoztatottaik létszámát a nyilvántartott álláskeresők köréből. A bérköltség-támogatás időtartama 6 hónap, ez a program pedig még fut. A program eredményeinek összefüggésében arról számolt be az előadó, hogy több mint 29 ezer munkáltató vonatkozásában érkezett be kérelem, és közel 40 ezer munkavállaló támogatására került sor, több mint 45 milliárd forint értékben. Legjellemzőbb ágazatok: kereskedelem, vendéglátás, feldolgozóipar.

2020. október 15-én indult el a *Vállalkozások munkaerő támogatása* című konstrukció, amelynek keretében a munkáltatók vissza nem térítendő támogatást kaphatnak, ha az állami foglalkoztatási szervnél regisztrált 25 év alatti álláskeresőt vagy alacsony iskolai végzettségű álláskeresőt (legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők, akiknek nincsen befejezett középfokú iskolai végzettsége) foglalkoztatnak munkaviszony keretében. A támogatás folyósítási időtartama 5 hónap. A támogatás mértéke a foglalkoztatót terhelő bruttó bér és tényleges átutalásra kerülő szociális hozzájárulási adó 50%-a, de legfeljebb havi 100 ezer Ft teljes, napi 8 órás munkaidő esetében (részmunkaidő esetében arányosítani szükséges). Közel 3000 jelentkező volt erre a programra, és több mint 2000 munkavállaló vonatkozásában támogatásra is sor került. Legjellemzőbb ágazatok a kereskedelem, feldolgozóipar és a vendéglátás voltak, összesen 1,5 milliárd forint összegben.

A kormány a járvány második szakaszában is aktívan segíti a nehéz helyzetbe került vállalkozásokat elsősorban azokban az ágazatokban, amelyek tevékenységét a járvány az átlagosnál súlyosabban érinti. A 2020. november 4. napján hatályba lépett újabb veszélyhelyzetet követően bevezetett, a szolgáltatási szektoron belül egyes ágazatokat - mint pl. a vendéglátás vagy a szórakoztató ipar - közvetlenül érintő korlátozó intézkedések negatív hatásainak csökkentése, a vállalkozások működőképességének, és a munkahelyek megőrzése érdekében 2020. november 11. napjától már igényelhető az ágazati bértámogatási program. A jelenlegi szabályok értelmében a november-december-január hónapokra vonatkozóan a jogszabály értelmében lehet benyújtani munkabér támogatására vonatkozó kérelmeket. Ebben az esetben az állam a meghatározott fő tevékenységet folytató vállalkozások vonatkozásában a munkabér 50 %-át, legfeljebb a jogszabályok által meghatározott maximum, azaz bruttó 241.500 forint értékben tudnak támogatást igényelni. Az elfogadott jogszabályi változások értelmében 1 hónapos továbbfoglalkoztatási kötelezettséget ír elő a jogszabály, így aki jelentkezik erre a programra, február 28-ig előírt továbbfoglalkozással kell számolnia. A támogatás iránt folyamatos az érdeklődés, a vállalkozások már közel 30.000 munkavállalójuk után kérvényezték a támogatást.

Az Egyházi Oldal megköszönte, hogy ebben a nehéz helyzetben mindent megpróbál megtenni a kormány annak érdekében, hogy a megváltozott helyzetet kezelni tudja, és azok kapják a legtöbb támogatást és segítséget, akik erre rászorulnak.

A Művészeti Oldal megköszönte, hogy a kormány az első hullám idejétől kezdve több támogatási csomagot biztosított a kulturális szférának is. Ez vonatkozott a kulturális-turisztikai szférára, ugyanúgy, mint az előadóművészek és alkotóművészek támogatására,

illetve a kulturális intézményekben dolgozó, nem művész munkatársak bértámogatására is. A napokban egy újabb jelentős támogatási csomag került elfogadásra, ami részben érinti a nemzeti intézményeket, illetve a nemzeti intézményeken keresztüli forráselosztást, részben pedig az önkormányzatok számára is biztosítani tudja a kulturális intézményrendszer fenntartását. Mindemellett azt gondolják, hogy a közjó sosem csak anyagi értelmű. Ha szellemi, lelki értelemben nem bírunk javakkal, akkor az anyagi javakat sem tudjuk értékelni. Most mindenki azon dolgozik, hogy online térben a nemzeti és egyetemes kulturális értékeket mindenki számára hozzáférhetővé lehessen tenni, aki el akarja érni.

A Gazdaság Képviselői Oldal szerint a munkahelyvédelmi bértámogatási és a kutatás-fejlesztésben dolgozók bértámogatási programja a Gazdaságvédelmi Akcióterv legsikeresebb elemei közé tartoztak ugyanúgy, mint a hiteltörlesztési moratórium gyors bevezetése a Magyar Nemzeti Bank részéről. Mindezekkel a koronavírus járvány első „támadását” - bár komoly áldozatokkal - de ki lehetett védeni. Azért lehet ezt mondani, mert bár a gazdaság jelentősen visszaesett, de nem omlott össze. A foglalkoztatás csökkent ugyan, de nem vált tömegessé és ellenőrizhetetlenné a munkanélküliség. Sok vállalkozás nem tudta átvészelni a csapást, de újak is születtek, és van esély a kilábalásra. A bértámogatási programok igénylési lehetőségei augusztus végével felfüggesztésre kerültek, a támogatások lejárnak, ezért fordultak a kormányhoz a programok megújításáért.

A második hullám sokkal nagyobb számú megbetegedést, halálesetet okozott az országban. A vállalkozások az első hullámban elvesztették tartalékaik jelentős részét, ezért egy újabb megrázkódtatás végzetes lehet számukra, és még messze nem tudták ledolgozni az elszünetelt veszteségeket. Mindez óriási bizonytalanságot okoz minden ágazatban: vállalati fejlesztések elhalasztását, legrosszabb esetben pedig működésük felfüggesztését jelenti. A tartalékok megcsappanása és a megnövekedett kockázatok a kisebb és nagyobb vállalkozásokat egyaránt a beruházások visszafogására, a költségek erőltetett lefaragására, az alkalmazottak elbocsátására kényszerítik. Pedig a megoldás már belátható távolságban van: a munkahelyvédelmi bértámogatási programok ismételt elindítása pótolhatja a cégek elvesztett tartalékait és jelentősen csökkentheti a gazdasági kockázatokat, a cégek így nagyobb eséllyel tarthatják fenn működésüket, a munkavállalóik megtartása mellett. Ezek a programok nagyban hozzájárulhatnak a magyar gazdaság működőképességének fenntartásához és a gazdaság gyors fellendüléséhez. A célzott ágazati támogatások mellett továbbra is fontosnak tartják a vállalatok érintettség alapján megítélt támogatásait, amelyek szektorsemlegesen minden nehéz helyzetbe került cégnek segíthetnek fennmaradni és megtartani legalább a képzett és kulcsfontosságú munkavállalókat.

A Munkavállalói Oldal elmondta, hogy a járványhelyzet tavaszi időszakától kezdve egy összetett konzultáció folyt a versenyszféra és a kormány között. Ezek a párbeszéderek eredményesek voltak azon programok kialakítása körében is, amelyekről Helyettes államtitkár úr bevezető előadásában szólt. Ahol hiányosságot észlelt az Oldal, az a javaslatok, kérések visszacsatolásában mutatkozott meg, ezért kérik, hogy ezen változtassanak. A rövidített munkaidőhöz kapcsolódó bértámogatásokkal kapcsolatban elmondták, hogy első körben úgy ítélték meg, hogy komoly adminisztrációs terhet rótt mind a munkáltatókra, mind a

munkavállalókra, és ezért közösen tettek érdemi javaslatokat az adminisztrációs terhek csökkentésére, amely a kormányzat részéről elfogadásra is került. Átdolgozták ezt a programot, sok munkahely került megmentésre, és sok foglalkoztatottnak biztosított volt a túlélés esélye a tavaszi időszakban. Más bértámogatási programok keretei között a továbbiakban is szükséges a központi költségvetési források bevonása, gondolnak itt arra a szektorális támogatási programra, amely a turizmus, vendéglátás, az üdülés és üdültetés szolgáltatása, és az utazásszervezés vonatkozásában január 31-ig tart. Ennek a meghosszabbítását ebben a körben is javasolják. Magyarország élen jár a 25 év alatti foglalkoztatottak számát tekintve Európában, ezt a pozíciókat a jövőben is sikerrel tudjuk megőrizni, amennyiben fenntartják ennek a körnek a kiemelt bértámogatását. Ugyanez vonatkozik az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők kiemelt támogatotti körére is. Az Oldal fontosnak érzi, hogy a pandémiás időszakban az otthoni munkavégzés támogatása során a távmunka szabályai kerüljenek módosításra, kiegészítésre. Javasolják az NGTT minden oldalának, hogy támogassák ennek a jogszabály-módosításnak a továbbiakban történő fenntartását és esetlegesen szakmai szempontok alapján történő átdolgozását. A bértámogatások keretei között mindenképpen javasolják, hogy az általános bértámogatási programok lezárását követően a meglévő programok szükség esetén további szektorális, ágazati programokkal kerüljenek kiegészítésre, és amennyiben szükséges, a meglévő programok további hónapokkal történő meghosszabbításáról hozzon a kormányzat döntést. Nem tartják elegánsnak azt, hogy a közalkalmazotti jogviszonyok körében a tudomány, a kultúra, és az egészségügyi jogviszonyok átalakítása éppen ebben a pandémiás időszakban történt meg. Mindenképpen célszerű lett volna ezeket a jogviszonyokat egy hosszabb, érdemi párbeszédet követően, a pandémiás időszak lezárása után átalakítani. Fontos, hogy minden Oldal támogassa azokat a törekvéseket, amelyeket Helyettes államtitkár úr a bértámogatások körében említett.

A Tudomány Oldal arra mutatott rá, hogy a pandémia második hulláma Magyarországot és a szomszédos országokat sokkal súlyosabban érintette, mint tette ezt az első hullám során. Utalt az Oldal arra is, hogy a pandémia okozta gazdasági nehézség nagyon különböző mértékben érintette az egyes szektorokat (idegenforgalom, vendéglátás, előadó-művészet stb.). Ennek hatása lesz arra is, hogy egyes ágazatok miként tudnak egyfelől foglalkoztatást folytatni, illetve milyen béremelési képességük lesz a következő időszakban.

A Civil Oldal véleménye szerint a pandémiás helyzet a munkaerőpiacon jelentős átrendeződéseket eredményez és az ehhez kapcsolódó kormányzati bértámogatások hasznosak - bár a hatékonyságot hosszú távon lehet majd csak lemérni. Az Oldal kiemelte, hogy a rendezvények elmaradása új helyzetet teremtett, és – ők, mint civil intézmények vezetői – az érintetteket, akik ezen a területen dolgoztak, más funkcióban próbálják alkalmazni.

Dr. Horváth Tamás helyettes államtitkár úr megköszönte azokat a hozzászólásokat, amelyek alátámasztják, hogy a kormány munkája és a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében hozott intézkedések eljutnak a célközönséghez, és segítséget nyújt mind a vállalkozások, mind a munkavállalók számára. Jelenleg is veszélyhelyzeti intézkedések között kell dolgozni, de a kormány a lehetőségeihez mérten folyamatosan konzultál a partnerekkel. Több fórum is

létezik, a VKF most is heti rendszerességgel ülésezik. Külön felsővezetői fórum került kialakításra a gazdasági szereplőkkel, ahol a gazdasági cselekvéstervvvel kapcsolatos észrevételeket, véleményeket lehet meghallgatni a társadalmi partnerektől. Ezek mind-mind nagyon fontos fórumok, ide értve az NGTT-t is. Kiemelte, mennyire fontos, hogy a kormány folyamatosan kapjon visszajelzést arról, hogy hol és milyen mértékű segítséget szükséges nyújtani. A kormány a segítségnyújtás kapcsán a lehető leghatékonyabban – figyelembe véve természetesen a költségvetési keretet – próbálja meg végrehajtani azokat az intézkedéseket, amelyek segítik a munkanélküliség növekedését megfékezni. Amennyiben szükséges, a kormány további programokat, intézkedéseket fog annak érdekében foganatosítani, hogy támogassa a gazdaság működését és minél gyorsabban növekedő pályára állítsa az országot.

A Munkavállalói Oldal hozzátette, hogy a gazdaságvédelmi intézkedések mellett a vírusjárvány leküzdésével összefüggésben lévő egészségvédelmi intézkedéseken is további szigorításokat javasolnak, ahol a központi költségvetésből jelenleg önkéntes alapon történik a tesztelés a közigazgatási, oktatás-nevelési, szociális ellátási területen. Mindenképpen javasolják a tesztelés kötelezővé tételét, valamint egy szigorúbb kontrollrendszer kiépítését más munkavállalók és a környezet megvédése érdekében. Kérik a munkáltatók és a munkavállalók helyzetének könnyítése érdekében is, hogy a foglalkozási megbetegedések eljárásrendjére vonatkozó szabályokat – ott, ahol vélelmezni lehet, hogy a foglalkozással összefüggésben történt a COVID megbetegedés – egyszerűsítse a kormányzat. Tegye lehetővé, hogy egy adminisztrációs terhekkel lényegesen könnyített rendszerben tudják a 100%-os táppénzt igénybe venni az érintett munkavállalók.

A szociális partnerekkel történő konzultáció elősegítette azt, hogy a Kormány munkája és a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében hozott intézkedések eljussanak a célközösséghez és a közvéleményhez. A kormányzati oldal üdvözölte, hogy a foglalkoztatáspolitikai területen meghozott intézkedéseket több résztvevő is pozitívan értékelte. A szaktárca számára emellett rendkívül fontos, hogy folyamatosan kapjon visszajelzést arról, hogy hol és milyen mértékű segítséget szükséges nyújtani ahhoz, hogy – a költségvetési keret figyelembe vétele mellett – a lehető leghatékonyabban tudja végrehajtani az intézkedéseket. Ehhez hozzájárult az NGTT ülése is.

A konzultáció felhívta a figyelmet a második hullám várható hatására. A Gazdaság Képviselői Oldal javaslatának megfelelően a munkahelyvédelmi bértámogatási programok ismételten elindításra és meghosszabbításra kerültek a magyar gazdaság működőképességének fenntartása és a gazdaság gyors fellendülése érdekében. A Munkavállalói Oldal kiemelte a távmunka szabályaira vonatkozó módosítások és kiegészítések létjogosultságát.

6. Konzultáció a 2021. évi minimálbérről és garantált bérminimumról (2020. december 11.)

Dr. Horváth Tamás helyettes államtitkár úr bevezetőjében emlékeztetett, hogy a minimálbérrel kapcsolatos rendelkezéseket a 2012. évi I. törvény a Munka törvénykönyvének 153. §-a határozza meg, amely felhatalmazást ad a Kormánynak arra, hogy a kötelező legkisebb munkabér és a garantált bérminimum összegét és hatályát a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsban folytatott konzultációt követően saját rendeletben állapítsa meg.

Az elmúlt években a minimálbérről vonatkozó bérmegállapodások következtében meg lehet állapítani, hogy 2010-től számítva a bruttó minimálbér összege 119%-kal növekedett, mintegy 73.500 forintról 161.000 forintra emelkedett - ez nettóban egy 78%-os emelkedést prognosztizál. A garantált bérminimum vonatkozásában egy 135%-os emelkedésről beszélünk, és míg a garantált bérminimum 2010-ben 89.500 forint volt, 2020-ban 210.600 forintra emelkedett. A minimálbér bruttó összege tehát több mint duplájára, a garantált bérminimum bruttó összege pedig 135%-kal, nettó összege 100%-kal emelkedett.

Ezután pár szót szolt a bruttó keresetek növekedésének mértékéről a versenyszférában. A versenyszférában évek óta tapasztalható keresetnövekedés 2015-ig nagyjából hasonló volt. 2016-ban már érzékelhetővé vált a növekedés gyorsulása, 2017-ben és 2018-ban pedig – a többéves bérmegállapodás és a fokozódó munkaerőhiány hatásaként – a növekedés sokkal jelentősebben növekedett. De 2020 I-III. negyedében a versenyszférában egy átlagos 9,5%-os átlagkereset növekedés volt tapasztalható. A jelenlegi statisztikai adatok alapján arról számolt be Helyettes államtitkár úr, hogy a havi bruttó átlagkereset összege elérte a 409.100 forintot ebben az időszakban.

A közszférában a keresetek alakulását a minimálbér/garantált bérminimum emelése mellett igen jelentős mértékben meghatározták a különböző ágazatokban zajló béremelési programok. A közszférában – a közfoglalkoztatottakat bele nem számítva – a bruttó és a nettó átlagkeresetek 2020 I-III. negyedében 10,6%-kal növekedtek, a bruttó átlagkereset összege elérte a 401.500 forintot. A közszférában tapasztalható ideji kedvező átlagkereset-növekedéshez az is hozzájárult, hogy a humán-egészségügyi ellátásban a júniusi átlagkereset több mint a duplájára (142,5%-kal) nőtt, ami hatással volt az egész szféra átlagkeresetére. Ez a növekedés, ami 160 ezer fő egészségügyi dolgozót érintett, egy egyszeri, 500 ezer forintos bérkiegészítésnek volt tulajdonítható, amit a járvány idején tanúsított áldozatvállalásuk, embert próbáló helyzetekben való helytállásuk következtében kaptak.

A minimálbérrel kapcsolatosan érintettek létszáma évről évre csökken, ugyanakkor a garantált bérminimummal érintettek létszáma ingadozik. A bérminimummal kapcsolatosan érintettek létszámának tendenciája ennek megfelelően csökkenő: míg 2017-ben a minimálbérben részesülők száma 380.000 fő volt, addig 2020-ban 248.000 főre csökkent. Amíg 2017-ben 1.244.000 fő élt minimálbéren és garantált bérminimumom, addig 2020-ban ez a szám 1.042.000 fő volt.

Az előadó ezután a december 9-i VKF ülésen elhangzottokról adott számot. A december 9-i ülés alapján összefoglalható, hogy a munkavállalói érdekképviselet álláspontja szerint fontos folytatni azt a folyamatot, ami 2016-an elindult a bérfelzárkóztatással kapcsolatosan,

vagyis elérni a 200.000 forint feletti minimálbért néhány éven belül. Fontos még, hogy a környező országok keresetnövekedése kerüljön előtérbe, különösen figyelemmel a V4 országok bérnövekedésekre (ahol már döntés született, ott több mint 7%-os emelésről döntöttek). Emellett valamint a munkabérek reálértékének növelését szeretnék elérni, akár a munkavállalói járulékok, adók csökkentése révén is. Tehát az egységes javaslatuk 2021-re: 7,5%-os minimálbér és garantált bérminimum emelése.

Ezzel szemben a munkaadói érdekképviseltek álláspontja szerint: a korábbi években tapasztalt bérminimum emelésekre nem kerülhet sor és maximum egy éves megállapodás megkötésének van realitása, különös figyelemmel a vírus okozta gazdasági helyzetre. A legkisebb bérek beleesnek a környező országok átlagába, emiatt ezt nem javasolt viszonyítási alapnak tekinteni az emelés mértéke tekintetében. Álláspontjuk szerint átlagos bérajánlás a jelenlegi helyzetben nem indokolt, mivel a vállalatok helyzete nagyon eltérő. Egységes álláspontjuk szerint a jelenlegi bizonytalan helyzetben inflációkövető, azaz 3%-os minimálbér és garantált bérminimum emelését javasolják 2021-re. Az emeléshez feltételük, hogy január 1-jétől csökkenjenek a munkáltatói adóterhek. Helyettes államtitkár úr megköszönte a figyelmet.

A Művészeti Oldal meglátása szerint – ismerve a gazdaságban zajló reálfolyamatokat, amelyek kedvezőtlenül hatnak a háztartások pénzügyi állapotára – fontos, hogy azt a több mint 1 millió főnyi munkavállalói kört, amely a legkisebb jövedelmi kategóriába tartozik, az inflációt követő, vagy meg is haladó bér- és jövedelemtámogatásban részesítsük.

A Gazdaság Képviselői Oldal elmondta zajlanak a tárgyalások, de mind a három oldal nagyon nehéz helyzetben van. A jelenlegi helyzet súlyát mutatja az, hogy legutóbb a 2016-ban megkötött 6 éves bérmegállapodás alkalmával volt arra példa, hogy a bértárgyalásokon a kormány miniszteri szinten képviseltette magát. Idén viszont Palkovics miniszter úr is bekapcsolódott az első tárgyalásokba, egyúttal azt is jelezve, hogy a jövő évre vonatkozó bérmegállapodás létrejöttéhez a kormány is aktívan hozzá kíván járulni, és az Oldal várja is, hogy konkrét nyilatkozatot tegyen.

Kiindulópontnak a 2018-as megállapodást kell tekinteni, amikor a felfelé ívelő gazdasági körülmények között azt is be lehetett vállalni, hogy 2 évre előre kötöttünk megállapodást: 2019-re és 2020-ra is 8-8%-os mértékű növekedést mind a minimálbér, mind a garantált bérminimum tekintetében. Aztán 2020-ban az egész világ életét megnehezítette a pandémia, így Magyarországon nem csak a gazdaságot és az egészségügyet érintette negatívan, hanem minden egyes munkavállalónak is megnehezítette az életét. Azt kell sajnós megállapítani, hogy a 2020-ra bevállalt 8-8%-os béremelésnek a gazdasági háttere, alapja 2020-ban nem tudott kitermelődni, mert a gazdaság jelentős része összeomlott. A jövő évre vonatkozóan egy ennyire bizonytalan helyzetben senki nem tudja megmondani, mikor érkezik el az a pillanat, amikor megérkezik a vakcina, megtörténnek az oltások, amitől aztán valami változás következne be.

A munkáltatói érdekképviselő is a bérmegállapodást szorgalmazza, ám az álláspontok viszonylag messze vannak egymástól. Az egyezséghez a kormány jelentős mértékben tudna hozzájárulni. A kormány jövő évi inflációs terve 3%-os mértékű, a képviselő pedig jelezte, hogy ezt a mértéket el tudják fogadni.

A kormány az idei évben, eltekintve a 6 éves bérmegállapodásban megfogalmazottaktól, a 2%-os szociális hozzájárulási adó csökkentését bevezette, jóval előbb, mint ahogy július 1-jén bekövetkezett volna, tehát jelezte a gazdaság szereplőinek, hogy a kormány ebből szeretne részt vállalni. Az Oldal azt szeretné, ha a kormány ezt a gondolkodásmódot továbbfolytatva ennek a bértárgyalási sorozatnak a menetében is ugyanúgy tenne egy nyilatkozatot (nem megvárva a következő évet). Ahhoz, hogy megszülessen a megállapodás, azt kéri a Kormánytól, hogy már 2021. január 1-jétől következzen be a jövő évre betervezett szociális hozzájárulás adó 2 százalékpontos csökkentése, ugyanis ez nagyban befolyásolná a Munkáltatói Oldal álláspontját és megállapodási készségét. A megértést és a türelmet tartják a legfontosabbnak, illetve azt, hogy mind a három Oldal értse meg a másik kettő helyzetét.

A Munkavállalói Oldal hasonlóan a másik két Oldalhoz, érdekelt a megállapodás létrejöttében. Úgy ítélik meg, hogy a stabilitást hosszabb távon az szolgálja, ha ebben az évben is létrejön a felek között a megállapodás, és töretlenül lehet folytatni a 2016-ban megkezdett utat. Azt tapasztalják, hogy a gazdasági nehézségek ellenére 2019-ben és 2020-ban is az átlagkereset-növekedés meghaladta a minimálbér és a garantált bérminimum növekedési mértékét. Abban érdekeltek, hogy a leszakadó rétegek felzárkóztatása és a béreknek a V4 országaihoz történő felzárkóztatása folytatódjon. Szeretnék, ha hosszú távon egy olyan paraméterezési rendszer is kidolgozásra kerülne, ami biztosíthatja, hogy változó, mégis állandó paraméter értékek mellett lehessen tárgyalni a következő években. Ez megalapozhatja a további sikeres megállapodásokat.

A továbbiakban a Munkavállalói Oldal azt fejtette ki, hogy azok a számok, amiket igényként megfogalmaztak, megfelelően alátámasztottak. Mindig abból indultak ki, hogy a minimálbéreknek van egy közgazdasági dimenziója, meghatározási iránya és van egy jóléti, szociális dimenziója. Itt van egy kompenzációs változó, amit egy bizonyos „vásárlói kosár” alapján számolnak ki, és ez a kompenzációs változó határozza meg az éves minimálbér tulajdonképpeni mértékét abban a megközelítésben, hogy az inflációt mindenféleképpen pótlandó, kompenzálendő kell megállapítani a munkavállalók minimálbérét. Fő cél, hogy a 2020-ban elért életszínvonalukból ne kelljen veszteségeket elszenvedniük a következő évben. Ennek alapját nyilvánvalóan az infláció képezi. Vita tárgyát jelenti, de nagyjából behatárolható mérték a 3%. A szakszervezetek azért nem tudják a 3%-ot elfogadni, mert annak a körnek a „vásárlói kosara”, akik a minimálbéren élnek, ennél a 3%-os szintnél sajnálatosan magasabb. Nem csupán közgazdasági és fizikai lét megtartását biztosító jövedelememelésről van szó, hanem egy társadalmi-szociális kérdésről. A Művészeti Oldal által elmondottakra reflektálva emlékeztettek, hogy nem csupán kenyéren és vízen él az ember, hiszen más termékek is vannak ebben a bizonyos „fogyasztói kosárban”.

Másik megközelítés szerint a jövedelmek tekintetében szükséges annak a környezetnek a megvizsgálása, amiben Magyarország él, tevékenykedik. A V4-ek csoportja nem csak politikai, hanem gazdasági együttműködés is, a térségünket azonos szempontok szerint értékelik a befektetők. A versenyképességet, a piaci helytállást az is meghatározza, hogy az egyes országok hogyan határozzák meg saját jövedelmeiket, béreiket. Ha abból indulunk ki, hogy egy alacsony bér ebben a csoportban lehet egy versenyképességi tényező, a befektető ott fog befektetni, ahol a tőke megtérülése várhatóan a legnagyobb, ugyanakkor alacsony a munkabér. Az év attól volt hangos, hogy nincs megfelelő létszámú munkaerő Magyarországon. Ha a pandémián túl leszünk, visszatérünk majd oda, hogy ismét nem lesz munkaerő. A hozzánk legközelebb eső társországban, Szlovákiában ennél magasabbak a bérek. Vitatható ténymegállapításról beszélhetünk, hiszen ha a vásárlóerő-paritás szempontjából összehasonlítjuk ezeket a béreket, akkor Magyarországnak nincs miért szégyenkeznie. Ugyanis a szakszervezetek azt számolják, hogy ebből a megkapott minimálbérből, ami vásárlóerő-paritáson bruttó értéket tekintve azonos mértékűnek tekinthető, mennyi az, amit valóban el lehet költeni. A minimálbérek nettóját a vásárlóerő-paritás szempontjából összehasonlítva sajnos közel 30%-os lemaradásban van Magyarország, és ezt kompenzálni kell. Az Oldal szerint a minimálbér kifizetésének forrása nem lehet más, mint a gazdaság által megtermelt jövedelem. Ha visszatekintünk, hogy a béreknek a hozzáadott értéken belüli aránya hogyan alakul, látható, hogy a bér aránya a megtermelt hozzáadott értéken belül fokozatosan csökkent, 5-6-7-8%-okat, tehát folyamatosan növekedett a profittermelő képessége a magyar gazdaságnak. Ebből fakadóan feltételezik, hogy a magyar gazdaság különböző szereplői rendelkeznek olyan tartalékkal, hogy ezt az összeget ki tudják fizetni. Az elmúlt évek során folytatott vitákban Pénzügyminiszter úr kijelentette, hogy senkitől nem várható el olyan tevékenység folytatása gazdálkodás keretei között, ami számára nem fenntartható, veszteséget termel. Ez a folyamat hozzájárulhat a versenyképesség, a gazdasági hatékonyság növekedéséhez, mivel olyan helyeken nem kötünk le munkaerőt alacsony bérekért, amelyeknél van hatékonyabban tevékenykedő munkahely. A környező országokat vizsgálva megállapítható, hogy a minimálbérük ilyen mértékű emelése miatt juthattak el erre a szintre.

Szeretnék, ha a 7,5%-os emelés elfogadható lenne. Amennyiben azonban elfogadhatatlan, akkor azt a mértéket szeretnék tartani, ami kompenzálja a „fogyasztói kosarát” a minimálbéren élőknek. A V4-kel összehasonlított alacsonyabb nettó bérünk a vásárlói paritáson annak a következménye, hogy Európában az egyik legmagasabb, és a V4-ek között is a legmagasabb járulékkerhet a magyar munkabérek kénytelenek elviselni.

A Tudomány Oldal örvendetesnek tartja, hogy mindkét fél egyaránt megállapodásra kíván jutni, és hogy mind a két Oldal egyetért abban, hogy – jelen körülmények között – a hosszú távú megállapodás során alapul vett feltételektől a járványhelyzet miatt el kell térni. Az idei esztendő 6%-os GDP csökkenését jövőre egy szerényebb mértékű, 3,7-4%-os bővülés fogja követni, vagyis legkorábban 2022-ben éri el a magyar gazdaság a 2019 évi GDP szintet, ez pedig nehezíti a feltételeket. A jövőre várt intézkedések javarésze is feltételezhetően a II. félévben realizálódhat, mivel az I. félévben még az áthúzódó negatív hatások lesznek érzékelhetőek. Felhívták a figyelmet arra is, hogy a moratórium részleges kivezetése is újabb

terheket fog róni az I. félévben még nem igazán fejlődő gazdaságra. A jövő esztendő markánsan különbözik majd az I. és II. félév tekintetében a teherviselő képesség szempontjából is - ezt mindenképp érdemes figyelembe venni. Az Oldal arra is rámutatott, hogy az egyes ágazatok teherbíró képessége is eltérő, az általános megállapodás véghezvitele ágazatonként más és más terhet fog jelenteni. Végezetül üdvözölték az EU tegnapi megállapodását, ami segíteni fogja a gazdaság gyorsabb talpra állását, ugyanakkor rámutattak, hogy annak hatásai csak később fognak mutatkozni. Azok a pénzek, amelyek rendelkezésre állnak, nem jelentenek azonnal olyan többletjövedelmet a munkáltatók számára, amelyből magasabb terheket tudnak viselni. Az ütemezést, illetve a támogatás mértékét, esetleges emelését az érintett felek további tárgyalások során határozzák meg.

Dr. Horváth Attila helyettes államtitkár úr elsődlegesen azt fejtette ki, hogy a kormányzat részéről is az a legfontosabb, hogy a megállapodás létrejöhessen. A kormányzat elkötelezett az iránt, hogy az adók minél gyorsabban és hatékonyabban csökkentésre kerüljenek. A 2021. évi adóváltozásokkal összefüggésben elmondta, hogy ismert a kisvállalati adó (KIVA) mértékének 12%-ról 11%-ra csökkenése, az új lakások építési áfájának mértéke pedig 22%-ról 5%-ra csökkent. Ezek is azt mutatják, hogy a kormány célja, hogy minél kisebb legyen az adóteher az országban, annak érdekében, hogy minél versenyképesebben tudjunk reagálni a piac változásaira, összefüggésben a környező országokkal. A járványhelyzet után a kormány folyamatosan tárgyalja, hogy mi az optimális mód az adó- és járulékterhek csökkentésére vonatkozóan, és természetesen azokat a javaslatokat, amelyek a VKF-en is elhangzottak az illetékes tárca felé továbbítják.

Az Egyházi Oldal a szegények mellett állt ki, hogy a legnehezebb helyzetben lévők kaphassák a legtöbbet.

A Művészeti Oldal előző hozzászólásának kiegészítéseként hangsúlyozta, hogy a három tárgyaló fél számára a Gazdaság Képviselői Oldal mutatott egy olyan tartalmi lehetőséget, amely nemzetgazdasági szinten könnyítheti meg a vélemények egymáshoz közelítését.

A Gazdaság Képviselői Oldal a Tudomány Oldal hozzászólására reagálva elmondta, hogy örömmel hallották, hogy más Oldal is ugyanazon a véleményen van. A fokozatosságban való gondolkodásra hívták fel a figyelmet, és az ágazatok teherbírására. Nem értik a Munkavállalói Oldal arra irányuló felvetését, hogy a gazdaságban benne van a tartalék, és nagyobb mértékű emelést is végre lehet hajtani. Az Oldal nem látja ezt a bizonyos tartalékot, sokkal inkább azt látják, hogy sikerült a gazdaságnak felélnie a múlt évi, idei évre vonatkozó megállapodás tárgyát képező emelkedést. Hozzá tették, hogy a COOP 1100 olyan kisboltot üzemeltet, ami 2000 fő alatti lélekszámú településen működik, és egyik sem tud nyereséget termelni, ám nem zárják be, mert a lakosság ellátatlan maradna. Nem csak nyereségben gondolkodik ez az Oldal, hanem más fontos szempontokat is figyelembe vesznek a tárgyalások során.

A gazdaságnak van olyan része, ami igazán versenyképes és termelékenységben már-már európai színvonalat üt meg, de nem őket érinti a minimálbér kérdése.

A Munkavállalói Oldal hozzászólásában fontos tényezőre hívta fel a figyelmet: a mai számok ismeretében a foglalkoztatottak ¼-ét érinti a minimálbér és garantált bérminimum. A minimálbér és garantált bérminimum ideális módosításáról való megállapodás ösztársadalmi, szociális kérdés is. Elmondták, hogy voltak kedvezőbb helyzetben is, és utaltak az Unió direktíva tervezetre az egyes tagállamok vonatkozásában. 2017-ben, amikor a dinamikus felzárkóztatási program elindult, az átlagkeresetekhez viszonyítva 43%-os mértéket értünk el, ez sajnos 2019-re leszálló ágba került: jelenleg 40%-on vagy az alatt vagyunk, ha 2021-re nem tudunk megfelelő mértékű béren megállapodni. Azért is fontos ez a kérdés, mert a környező országok elszívó bérhatása az előző években jelentős mértékben érvényesült, és a pandémiás időszak lezárását követően hasonló helyzettel kell szembesülni a munkáltatók és a magyar társadalom kárára. Ösztársadalmi kérdésként, célként kell tekinteni arra, hogy a munkavállalók és a legszegényebb réteg számára megfelelő bért tudjunk biztosítani. A V4-ek azért járnak előttünk, mert azokat a tételeket illetően, amelyeket a szegénységi fogyasztói kosár vonatkozásában alapként kell tekinteni (akár a lakhatási támogatások vonatkozásában, a közlekedési költségek csökkentésében és az alapvető élelmiszerek árának meghatározásában), komolyan előreléptek.

Rigó Csaba Balázs, a Gazdasági Versenyhivatal elnöke az adó- és járulékok csökkentéséhez szolt hozzá. Mivel válság van, ezért javasolt egy kifejezetten a válságra vonatkozó megoldást. Megfontolandó javaslatait, amelyek segíthetik a mikro- és kisvállalkozásokat új munkahelyek teremtésében:

- 1.) Javasolta a kizárólag munkáltatót terhelő szociális hozzájárulási adó és szakképzési hozzájárulás összegéből érvényesíthető kedvezmény igénybevételére vonatkozó, jelenleg 6 havi munkanélküliségi feltétel 3 hónapra történő csökkentését 2021-ben. A javaslatnak köszönhetően a koronavírus miatt megsérülékenyebb, a válság során elbocsátott munkavállalói csoportok esetén lehet célzottan kedvezményt nyújtani, mely hathatós segítséget jelentene a válságból kilábaló vállalkozások újraindításához. Az átmeneti engedmény további feltételei megegyeznének a jelenleg érvényben lévő kedvezménnyel, azonban a kedvezmény továbbra sem támogatná azokat, akik egyszerűen munkahelyet váltottak.
- 2.) Javasolta továbbá a kizárólag a munkáltatót terhelő szociális hozzájárulási adó és szakképzési hozzájárulás összegéből érvényesíthető kedvezmény igénybevételére vonatkozó, jelenleg minimálbért alapul vevő (2020-ban 161 ezer Ft) feltétel felemelését a garantált bérminimum (2020-ban 210,6 ezer Ft) összegéig, ideiglenes jelleggel 2021-ben. A javaslat az újonnan belépő, alacsony végzettségű, elsősorban alacsonyabb keresetű, minimálbér felett, vagy garantált bérminimumon foglalkoztatottakat érintené leginkább és hathatós segítséget jelentene a válságból kilábaló vállalkozások újraindításához, ugyanis a fenti vállalkozások esetén lényegesen mérsékelné a munkáltatói terheket. Az átmeneti engedmény további feltételei megegyeznének a jelenleg érvényben lévő kedvezménnyel.
- 3.) További bővítési lehetőségként felmerülhet, hogy a szakképzettséget nem igénylő és mezőgazdasági munkakörben foglalkoztatott munkavállalók után is érvényesíthető szociális hozzájárulási adókedvezmény határa is felemelésre kerüljön a garantált bérminimumig. Figyelembe kell venni azonban azt, hogy a garantált bérminimumnak a szakképzettséget igénylő munkakörök esetén van szerepe, így e csoportok esetében ez már a kötelezően megfizetendő béren felüli jövedelmekre is támogatást jelentene.

A Tudomány Oldal utolsóként hozzászólva a járulékok csökkenésével kapcsolatban rámutatott arra, hogy ezt a többletbért vásárlásra fogják fordítani, így a 27%-a áfa (élelmiszernél kevesebb) bevételként, többletként megjelenik a költségvetésben.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 153 § értelmében a Kormány az NGTT-ben folytatott konzultációt követően rendeletben állapíthatja meg a kötelező legkisebb munkabér és a garantált bérminimum összegét és hatályát. Ennek a kötelezettségének a Kormány 2020. december 11. napján az NGTT plenáris ülésén eleget tett.

A bérminimumokkal kapcsolatos tárgyalások során a Kormány célja mindvégig a szociális partnerek konszenzusos megállapodása volt. Ennek megfelelően a Kormány a rendkívüli jogrend idején is folyamatosan konzultált a szociális partnerekkel, melynek elsődleges színtere a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fóruma (továbbiakban: VKF) volt. Az NGTT ülés is ennek a megállapodásnak a megvalósulását segítette elő, hiszen a bértárgyalások résztvevői egyúttal az NGTT tagjai is. A „Konzultáció a 2021. évi minimálbérrel és garantált bérminimumról” című napirendi pont megvitatása alkalmat nyújtott a szociális partnereknek álláspontjaik ismertetésére és közelítésére. Ezek együttesen járultak hozzá a tárgyalási folyamat végén a megállapodás aláírásához, amely a VKF tagjai többségének érdekét teljesítette. 2021. január 25. napján a VKF ülésén a munkaadók és a munkavállalók képviselőinek többségével aláírásra került a megállapodás. A Kormány a kormányrendelet kialakításakor tiszteletben tartotta a megállapodásban foglaltakat, és az abban foglaltak alapján határozta meg a 2021. évi bérminimum összegét. Ezáltal – mint az elmúlt években is – elősegítette az átlagkeresetek növekedését is. Ennek üteme a versenyszférában 2017-től gyorsult fel jelentősen. A közszférában a keresetek alakulását a minimálbér/garantált bérminimum emelése mellett igen jelentős mértékben a különböző ágazatokban zajló béremelési programok határozták meg.

Zárszó

A Tanács 2020. évi munkáját a jogszabályalkotásban, illetve a Kormány munkájában való hasznosulása szempontjából áttekintve elmondható, hogy a gazdasági és társadalmi párbeszéd makroszintű fórumaként 2020-ban is betöltötte rendeltetését.

Az illetékes szakterületek tájékoztatása alapján az NGTT-vel történő konzultációk hasznosnak bizonyultak, orientáló jellegűek voltak, és hangsúlyos iránymutatásként szolgáltak a kormányzat szakmai munkájában.

A társadalmi egyeztetés ezen széleskörű intézményi formája hozzájárul ahhoz, hogy a társadalom és a gazdaság különböző szegmenseiben felhalmozódott tudást és a természetszerűen megjelenő különböző érdekeket figyelembe tudják venni a döntéshozók.

Az NGTT-ben működő konzultációs folyamatok teret engednek a gazdaság és a társadalom különböző rétegeiben jelentkező sajátos igények kommunikálására, becsatornázására. Mindez hozzájárulhat ahhoz, hogy az NGTT ülésein felmerülő fontos társadalmi kérdésekkel összefüggésben születő kormányzati döntések társadalmi elfogadottságát, valamint azok végrehajthatóságát növelje.

Az NGTT működéséhez hozzátartozik, hogy a plenáris üléseken kívül a Tanács szakértői, delegáltjai 2020-ban is számos bizottság és testület munkájában vettek részt (online formában is), ezáltal is biztosítva az egyes oldalak véleményének és érdekeinek képviselését a legkülönbözőbb szakmai és szakmapolitikai fórumokon.

A kormányzat képviselőinek támogató szándéka és magas színvonalú prezentációi is hozzájárultak ahhoz, hogy a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács nagy súllyal vesz részt a kormányzati döntéshozatal folyamatában.

A Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács a koronavírus-járvány időszakában is elkötelezetten segítette a Kormányt döntéseinek meghozatalában, figyelemmel követte a gazdaság helyreállítását segítő intézkedéseket, és a jelenlegi, gyorsan változó környezetben elsődlegesen fontosnak tartja az emberi életek és munkahelyek megvédését.

Budapest, 2021. „április 29.”.

MINISZTERELNÖKSÉG
Gulyás Gergely
Miniszterelnökséget vezető miniszter
* 62. *

1. melléklet a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács 2020. évben végzett tevékenységének hasznosulásáról szóló jelentéshez

A Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács tagjai 2020-ban:

A Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács tagjainak listája a 2020. évben	
Egyházi Oldal	
Név	Képviselt tagszervezet
Dr. Beran Ferenc	Magyar Katolikus Egyház
Szücs Attila	Magyarországi Református Egyház
Bak Péter	Magyarországi Evangélikus Egyház
Paszternák Tamás	Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége
Művészeti Oldal	
Vashegyi György	Magyar Művészeti Akadémia
Dr. Kucsera Tamás Gergely	Magyar Művészeti Akadémia
Kiss János Antal	Magyar Művészeti Akadémia
Jakobovits Márta	Magyar Művészeti Akadémia
Gazdaság Képviselői Oldal	
Dr. Parragh László	Magyar Kereskedelmi és Iparkamara
Bere Károly	Agrár Munkaadói Szövetség
Dr. Zs. Szőke Zoltán	Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Országos Szövetsége
Németh László	Ipartestületek Országos Szövetsége

Dr. Antalffy Gábor	Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviselői Szövetsége
Dr. Vadász György	Magyar Iparszövetség
Nagy Tamás	Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége
Wimmer István	Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége
Bánhidi-Nagy Attila	Stratégiai és Köszolgáltató Társaságok Országos Szövetsége
Perlusz László	Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége
Süle Katalin	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
Hack Angelika Lilien	Országos Szövetkezeti Tanács
Majzik Nándor	Magyarországi Diákvállalkozások Országos Érdekképviselői Szövetsége
Neubauer Katalin	Magyar Nemzeti Kereskedelmi Szövetség
Munkavállalói Oldal	
Dr. Kuti László	Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés
Doszpolyné dr. Mészáros Melinda	Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája
Kordás László	Magyar Szakszervezeti Szövetség
Palkovics Imre	Munkástanácsok Országos Szövetsége
Dr. Cser Ágnes	Hetedik Szövetség
Csóti Csaba	Szakszervezetek Együttműködési Fóruma
Civil Oldal	
Gyenes Ádám	NEA Tanács

Dr. Szendrei Róbert	NEA Tanács
Dr. Kecskés András	NEA Tanács
Ditzendy Károly Arisztid	NEA Tanács
dr. Szabó Csaba	NEA Tanács
Tudomány Oldal	
Freund Tamás	Magyar Tudományos Akadémia
dr. Rudas Tamás	Magyar Tudományos Akadémia
Halmai Péter	Magyar Tudományos Akadémia
Tonk Márton	Magyar Tudományos Akadémia
Dr. Borhy László	Magyar Rektori Konferencia
Dr. Heidrich Balázs	Magyar Rektori Konferencia
Prof. Dr. Báger Gusztáv	Magyar Közgazdasági Társaság
Terták Elemér	Magyar Közgazdasági Társaság